

“Jag är inte ensam, det finns andra som jag”

Unga hbtqi-personers fritid och samhällsengagemang

mucf

Myndigheten för ungdoms-
och civilsamhällsfrågor

© Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällsfrågor (MUCF) 2022

Uppdragsansvarig: Ulrika Westerlund

Webb: www.mucf.se

Foto:

s. 1 Kristis Luhaers/Unsplash

s. 24 Andrea Piacquadio/Pexels

s. 53 Annastasia/Mostphotos

***“Jag är inte ensam,
det finns andra som jag”***

Unga hbtqi-personers fritid och samhällsengagemang

Innehåll

Sammanfattning	6
1. Inledning	7
Uppdragets genomförande	7
2. Kunskap om unga hbtqi-personers fritid	8
Främjande faktorer för unga hbtqi-personers levnadsvillkor	8
Unga hbtqi-personer avstår från fritidsaktiviteter	9
Trygga rum är viktiga	10
Unga hbtqi-personer har ett större intresse för samhällsfrågor	11
Internet och sociala medier spelar en viktig roll i unga hbtqi-personers liv	12
Svårigheter att idrotta och motionera	13
3. Unga hbtqi-personers förutsättningar och deltagande i fritidsaktiviteter i siffror	14
Ungas möjligheter att delta i olika typer av aktiviteter	14
Unga hbtqi-personers deltagande i föreningslivet	16
Unga hbtqi-personers möjligheter att idrotta och motionera	17
Hinder för ungas deltagande	19
Unga hbtqi-personers samhällsengagemang	26
Unga med tillstånd som påverkar könsutvecklingen om upplevelser på fritiden	28
4. Unga hbtqi-personers berättelser om sin fritid	30
Unga hbtqi-personer har breda och vanliga fritidsintressen	31
Unga hbtqi-personer berättar om flera olika hinder på fritiden	40
Sammanfattning av rapportens resultat	54
Sammanfattning av resultat från enkäter rörande unga hbtqi-personers fritid	54
Sammanfattning av intervjuer och berättelser rörande unga hbtqi-personers fritid	55
Referenser	56

I denna temadel beskrivs förutsättningarna för unga hbtqi-personer att leva det liv de skulle vilja leva under sin fritid. Alla unga har rätt till en meningsfull fritid, vilket slås fast i den ungdomspolitiska skrivelsen (Skr. 2020/21:105). Där klargörs att barn och unga i hela landet ska ha god tillgång till meningsfulla och utvecklande fritidsaktiviteter, i form av idrott och kultur, oavsett kön, funktionsnedsättning, bakgrund och uppväxtmiljö. I den här temadelen redogörs både för vilka aktiviteter unga hbtqi-personer föredrar på fritiden, och vilka hinder som finns för att de ska kunna utforma sin fritid på det sätt de själva önskar.

FN:s konvention om barnets rättigheter

Barnkonventionen är sedan 1 januari 2020 svensk lag (SFS 2018:1197) och därmed ska stat, regioner och kommuner säkerställa de rättigheter barn har enligt konventionen. Privata aktörer som utför tjänster åt det offentliga har också skyldighet att följa konventionen. De fyra grundprinciperna i konventionen återfinns i artikel 2, 3, 6 och 12. Dessa handlar om: allas lika värde och rättigheter, att barnets bästa ska beaktas, att varje barn har rätt till liv, överlevnad och utveckling samt att bilda och uttrycka sina åsikter och få dem beaktade. Utöver grundprinciperna som ramar in ungas rätt till en meningsfull fritid finns artikel 15 som tar upp barnets rätt till föreningsfrihet och till fredliga sammankomster respektive artikel 31 som direkt uttrycker barnets rätt till vila och fritid, till lek och rekreation och rätt att fritt delta i det kulturella och konstnärliga livet.

Sammanfattning

- Resultaten från ungdomsenkäten visar att majoriteten av unga hbtq-personer anser sig ha stora, eller ganska stora, möjligheter att delta i olika aktiviteter på fritiden. Unga hbtq-personer avstår dock oftare från att delta i aktiviteter till följd av olika hinder som unga heterocispersoner inte upplever i samma utsträckning. Det är till exempel vanligare att unga hbtq-personer avstår från att delta i fritidsaktiviteter på grund av att det är för svårt att ta sig dit, att de inte känner sig välkomna eller passar in och att föräldrar/familj inte tillåter att de deltar.
- Det finns ett stort intresse för samhällsfrågor bland unga hbtq-personer. Jämfört med unga heterocispersoner är de mer intresserade av politik, samhällsfrågor och vad som händer i andra länder. Intresset varierar dock utifrån boende på landsbygden eller i en stad, föräldrars utbildningsnivå, svensk eller utländsk bakgrund och med eller utan funktionsnedsättning.
- Många unga hbtq-personer vill påverka frågor i sin kommun men de flesta upplever, precis som andra unga, begränsade möjligheter att föra fram sina åsikter till dem som bestämmer.
- Internet och sociala medier har hjälpt intervjupersonerna att navigera i det fysiska livet, varit en källa till kunskap och till gemenskap samt underlättat för dem att komma ut som hbtqi-person. De unga intervjupersonerna beskriver också hur de agerat strategiskt för att skydda sig själva och förbli anonyma på internet för att undvika hot och hat.
- Unga hbtqi-personer upplever att hbtqi-mötesplatser kan ge trygghet, bekräftelse och gemenskap. Det gäller särskilt för de intervjupersoner som lever i familjer där deras hbtqi-identitet inte är accepterad.
- Framför allt transpersoner berättar om en oro för tillgång till idrottsanläggningar. Starka föreställningar och normer kring kön som hela tiden gör sig påminda gör att gym och andra idrottsanläggningar upplevs som otrygga, och att könsuppdelade utrymmen blir ett hinder.
- Bisexuella intervjupersoner berättar om hur fördomar och förutfattade meningar om bisexuella påverkar dem, inte enbart i livet i stort utan också i hbtqi-sammanhang.

1. Inledning

Regeringen gav i juli 2020 Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällsfrågor (MUCF) i uppdrag att kartlägga och sammanställa kunskap om unga hbtq-personers levnadsvillkor (Regeringsbeslut A2020/01666/MRB). Uppdraget att kartlägga unga hbtqi-personers levnadsvillkor är en del i regeringens arbete för att stärka hbtqi-personers lika rättigheter och möjligheter. Det är även en del i arbetet med det ungdomspolitiska målet.

Det ungdomspolitiska målet är att alla unga ska ha goda levnadsvillkor, makt att forma sina liv och inflytande över samhällsutvecklingen. Alla unga har rätt till en meningsfull fritid, vilket slås fast i den ungdomspolitiska skrivelsen (Skr. 2020/21:105). Där klargörs att barn och unga i hela landet ska ha god tillgång till meningsfulla och utvecklande fritidsaktiviteter, i form av idrott och kultur, oavsett kön, funktionsnedsättning, bakgrund och uppväxtmiljö.

Resultaten från uppdraget att kartlägga unga hbtqi-personers levnadsvillkor har redovisats i en bred rapport, *”Jag är inte ensam, det finns andra som jag.” Unga hbtqi-personers levnadsvillkor*. Rapporten belyser ungas levnadsvillkor utifrån de tematiska områdena:

- hälsa
- utbildning
- arbete, ekonomi och bostad
- fritid och samhällsengagemang
- trygghet och utsatthet
- utsatthet för omvändelseförsök

I den här rapporten redogörs både för vilka aktiviteter unga hbtqi-personer föredrar på fritiden, och vilka hinder som finns för att de ska kunna utforma sin fritid på det sätt de själva önskar.

Uppdragets genomförande

Under arbetet med rapporten har MUCF använt sig av flera olika källor och metoder. Befintlig kunskap har inhämtats från vetenskapliga artiklar och rapporter och annat underlag från civilsamhällsorganisationer och myndigheter.

Ny kunskap har tagits fram genom enkäter, intervjuer, berättelser och i samverkan och dialog med andra aktörer. De enkätundersökningar som har utgjort underlag för rapporten är:

- Den nationella ungdomsenkäten som genomfördes av MUCF 2021
- Den nationella folkhälsoenkäten som genomfördes av Folkhälsomyndigheten 2020
- En enkätundersökning riktad till hbtqi-personer inom EU som genomfördes av FRA (EU:s byrå för lika rättigheter) 2019
- En enkätundersökning som riktade sig till personer med tillstånd som påverkar könsutvecklingen som genomfördes av MUCF 2021

Den nationella ungdomsenkäten och nationella folkhälsoenkäten bygger på slumpmässiga urval, och är därför generaliserbara. Undersökningarna riktade

till hbtqi-personer respektive unga med tillstånd som påverkar könsutvecklingen baseras inte på ett slumpmässiga urval, och kan därför inte generaliseras till hela gruppen. Där det är möjligt redovisar MUCF resultaten uppdelat på kön. En detaljerad metodbeskrivning finns att läsa i rapporten *"Jag är inte ensam, det finns andra som jag" Unga hbtqi-personers levnadsvillkor*.

Den kvalitativa analysen bygger i huvudsak på intervjuer med unga och berättelser som unga har skickat anonymt till MUCF genom en hemsida.

158 unga personer anmälde intresse att delta i intervjustudien. MUCF gjorde ett urval av intervjupersoner för att berättelserna skulle representera personer med olika kön, sexuell läggning, funktionsvariation, ålder och födelse-land samt unga boende i stora städer, i mindre städer och på landsbygd. Totalt deltog 52 personer i intervjustudien, varav några deltog i gruppintervjuer och andra deltog i individuella intervjuer. Utöver intervjuerna har 67 unga skickat in anonyma berättelser om sina erfarenheter av att vara ung och hbtqi-person i Sverige.

2. Kunskap om unga hbtqi-personers fritid

I detta kapitel presenteras forskningsstudier och andra rapporter från myndigheter och civilsamhällesorganisationer som handlar om unga hbtqi-personers fritid. MUCF har inte hittat någon svensk forskning om unga hbtqi-personers fritid men däremot ett antal rapporter från myndigheter respektive civilsamhället. De flesta relevanta forskningsstudier i detta kapitel är från Europa, framför allt från Storbritannien, och några är från USA. Majoriteten av studierna har undersökt hbtqi-personer som grupp utan uppdelning, flera studier har fokuserat specifikt på transpersoner och några enstaka på endast bisexuella. I kunskapssammanställningen saknas det framför allt forskning om intersexpersoner och fritid. De teman som tillgängliga forskningsstudier och rapporter tar upp är över lag relevanta, men det finns många delområden inom fritidsområdet där det inte finns hbtqi-specifik forskning. Nedan redogörs för resultaten i forskningsstudier och rapporter under olika tematiska rubriker.

Främjande faktorer för unga hbtq-personers levnadsvillkor

En studie från MUCF identifierade att antal faktorer som främjar unga hbtq-personers möjlighet att leva ett bra liv (MUCF, 2021a). Faktorerna sammanfattas i följande punkter:

- att ha en meningsfull fritid med aktiviteter de tycker om
- att ha stödjande vänner på fritiden, fysiskt och i digitala kanaler
- att känna gemenskap i sociala sammanhang, på både allmänna och separatistiska¹ mötesplatser, fysiskt och/eller digitalt

¹ Med separatistiska mötesplatser avses i detta sammanhang mötesplatser som riktar sig specifikt till unga personer som identifierar sig som hbtq-personer eller funderar på om de är hbtq.

- att det finns tydliga strukturer på fritiden, på både allmänna och separatis-tiska mötesplatser, framför allt genom hög förutsebarhet där de unga kan känna tillit till att det finns vuxna som ser till att de inte blir utsatta för kränkande bemötande
- att de har lättillgängliga, stödjande och tillitsfulla relationer med vuxna
- att de har tillgång till kunskap och information om hbtq-frågor genom kontakter med och representation av äldre hbtq-personer
- att de har personliga resurser såsom en tilltro till den egna förmågan att påverka och förändra den egna situationen, en stabil grundtrygghet och mod att sätta gränser och säga ifrån
- att de har tillgång till många olika coping-strategier som de kan använda för att hantera svåra situationer i vardagen.

Det konstaterades i rapporten att det krävs stöd på strukturell nivå för att levnadsvillkoren för unga hbtq-personer ska utvecklas och i högre grad motsvara dessa främjande faktorer.

Unga hbtq-personer avstår från fritidsaktiviteter

MUCF har tidigare visat att det är dubbelt så vanligt bland unga hbtq-personer att avstå från en fritidsaktivitet på grund av rädsla för att bli dåligt bemött, jämfört med andra unga (MUCF, 2019a).² En rapport från Folkhälsomyndigheten visar också att fler än sju av tio transpersoner mellan 15 och 29 år någon gång under de senaste 12 månaderna hade avstått från olika aktiviteter av rädsla för att bli dåligt behandlade eller diskriminerade på grund av sin transerfarenhet. De flesta transpersoner, i hela gruppen 15 till 94 år, som avstått från aktiviteter hade avstått upprepade gånger under en 12-månadersperiod. De vanligaste aktiviteterna de hade avstått från var att gå på gym eller gå och träna respektive att gå på sociala evenemang, 42 respektive 40 procent hade avstått från dessa aktiviteter (Folkhälsomyndigheten, 2015).³

MUCF har haft svårt att hitta svenska forskningsstudier på temat att avstå från fritidsaktiviteter. Flera internationella studier som studerat hbtq-personers eller transpersoners situation specifikt visar dock liknande resultat. Resultaten omfattade till exempel: att personer blev stoppade från att använda såväl killarnas som tjejernas toaletter; att elever undvek både idrottslektioner och omklädningsrum för att de kände sig otrygga; att det finns möjligheter att inreda omklädningsrum inkluderande på ett sätt som kan gynna alla som önskar avskildhet vid dusch och omklädning och att bemötandet på bibliotek behöver utvecklas (Europeiska kommissionen, 2020; Greenspan m.fl., 2019; Stevens, 2018; Sörlie, 2020).

²I 2021 års ungdomsenkät fanns den här frågan inte med.

³Frågan om att avstå från aktiviteter fanns inte med i en motsvarande undersökning av homo- och bisexuellas situation året innan (Folkhälsomyndigheten, 2014).

Trygga rum är viktiga

Tidigare studier visar att tillgång till trygga rum⁴ är avgörande för att skapa förutsättningar för en meningsfull fritid för unga hbtq-personer. Behovet av tillgängliga, trygga och stärkande mötesplatser för unga hbtq-personer har bland annat beskrivits i tidigare rapporter från MUCF. För att skapa fungerande mötesplatser behöver det säkerställas att det finns särskild kompetens hos ansvariga vuxna, att unga utsätts för kränkande bemötande och att alla unga, oavsett individuella förutsättningar, inkluderas i aktiviteter och gemenskaper (MUCF, 2021d). För unga hbtq-personer kan det finnas särskilda drivkrafter och fördelar med att besöka separatistiska mötesplatser. Bland annat ger det möjlighet att få träffa andra unga hbtq-personer och personal som är hbtq-personer (MUCF, 2021e). Det kan även vara positivt att få träffas i mindre grupper där personalen kan vara mer närvarande.

Civilsamhällesorganisationen Lesbisk makt genomförde hösten 2021 en enkätundersökning med målgruppen för ett projekt som riktar sig till unga lesbiska på landsbygden⁵. De flesta svarande uppgav att de inte fullt ut kan vara sig själva på orten där de bor, bland annat på grund av att det finns utmaningar med omgivningens attityder. Majoriteten (79 procent) av de svarande uppgav att de inte brukar besöka någon plats på orten där de bor där det är möjligt att träffa andra unga. Anledningar till att de inte besöker någon sådan plats är bland annat att det inte finns någon plats för äldre unga, att de känner att de inte passar in eller att verksamheten inte känns inkluderande eller trygg. Några svarade att de träffar vänner och socialiserar på andra sätt.

I Lesbisk makts enkätundersökning svarade 91 procent att det inte finns någon mötesplats för hbtqi-personer där de bor, och där det finns skrev flera att den är till för personer som är yngre än de själva. De svarande fick uppge vad som kunde vara en lämplig plats om en sådan mötesplats skulle starta. Vanliga svar var bibliotek eller föreningslokal men också andra offentliga lokaler, utomhus eller på café föreslogs. Vad som lyftes som viktigt för att en mötesplats ska vara trygg var bland annat acceptans och öppenhet för olikheter, att kränkningar inte accepteras, att det ska vara kravlöst och att det finns vissa regler och tydlighet. Trygga vuxna och att platsen är avskild lyftes också fram som viktigt. De flesta hade inte några specifika krav på vad aktiviteterna skulle innebära. Flera skriver att det inte spelar så stor roll, att de framför allt vill få prata med andra med liknande erfarenheter. Andra uppgav att de gärna gör något kreativt, ser på film, spelar spel eller fikar tillsammans.

I enkäten ställdes även frågor om önskemål för en digital plattform, och de unga som svarade efterfrågade ett forum med mångfald, möjligheter att kom-

⁴ Med trygga rum avses ofta en plats eller miljö där en person eller grupp av människor kan känna sig säkra på att de inte kommer att utsättas för diskriminering, trakasserier eller någon annan form av känslomässig eller fysisk skada.

⁵ Resultatet baserar sig på 84 svar. Organisationen har en inkluderande definition av begreppet "lesbisk". Bland de svarande var det vanligast att beskriva sig som lesbisk, följt av queer och därefter bisexuell. Av antalet svar framgår att det är flera som använder mer än ett begrepp för att beskriva sin sexuella läggning. 41 procent av de svarande beskrev sin könsidentitet som cistjej/-kvinna. Det näst vanligaste svaret var ickebinär (17 procent) och därefter osäker (13 procent). Andra svar var transtjej/-kvinna, transkille/-man, trans, genderfluid, intersex, agender samt annat.

municera med andra och intressant och inspirerande innehåll. För att känna sig trygg lyfte de bland annat moderering av elaka kommentarer och hat, personlig integritet och att det finns likasinnade som viktigt. Från svaren är det tydligt att personlig säkerhet och frihet från kränkningar, hat och hot är det viktigaste på nätet för de unga som svarat på enkäten (Lesbisk makt, u.å.).

En annan brittisk studie undersökte aspekter av trygga rum i en sommarskola för homo- och bisexuella. Resultaten visade att det är viktigt för unga homo- och bisexuella att få vara i en miljö där de träffar andra homo- och bisexuella i samma ålder, är i majoritet och kan umgås utan att känna sig begränsade. En särskilt viktig aspekt av sådana trygga rum är enligt studien att kunna vara fysiskt nära andra utan att bli utsatt för avståndstagande, i kontrast till hur vardagen för unga ser ut i skolan. Att erbjuda lämpliga trygga rum kan därför leda till bättre social integration för unga homo- och bisexuella (Crowley m.fl., 2007). En belgisk studie undersökte också unga homo- och bisexuellas deltagande på en sommarskola. Efter sommarskolan hade deltagarna fått fler homo- och bisexuella vänner och var mer nöjda med dessa relationer, kände större socialt stöd, och upplevde en positiv påverkan på sitt mentala välmående och sin livskvalitet. Författarna drog slutsatsen att sommarskolor specifikt för unga homo- och bisexuella bör stödjas (Vincke & van Heeringen, 2004).

En brittisk studie undersökte unga hbtq-personers upplevelse av att delta i gudstjänst i en hbtq-vänlig kyrka. Det var i högre grad möjligt att vara sig själv, känna sig som hemma och som ett subjekt än i en vanlig traditionell kyrka. I stället för att betrakta religion och hbtq som oförenligt finns det, enligt studien, mycket att lära kring hbtq-personers möjligheter att leva sina liv genom att studera denna skärningspunkt (Cuthbert & Taylor, 2019). En amerikansk studie undersökte hur en ungdomsorganisation fungerade som mötesplats för hbtq-personer. Resultatet var liknande, unga hbtq-personer som kom visade en stark önskan att vara sig själva och välkomnade därför också olikheter hos övriga deltagare. Utifrån perspektivet att hälsa är en relationell process drog forskarna slutsatsen att den trygga miljön som ungdomsorganisationen framför allt stod för, har djupgående påverkan på hbtq-ungdomars välbefinnande (Gamarel m.fl., 2014).

Unga hbtq-personer har ett större intresse för samhällsfrågor

I en tidigare studie av MUCF framkommer att de flesta unga drivs av en vilja att förändra och göra skillnad och många berättar att engagemanget ger välmående, social gemenskap och möjligheter att lära känna andra människor. Unga hbtq-personer är den grupp som i högst grad är högengagerade och andelen som engagerar sig är ungefär dubbelt så hög som bland unga heterocispersoner. Intresse och tid är fundamentalt för att unga ska vilja och kunna engagera sig, men även levnadsvillkor som hälsotillstånd och ekonomi påverkar, liksom en aktiv och engagerad omgivning (MUCFb, 2021).

I Lesbisk makts enkätundersökning svarade en majoritet att de inte håller med om att de kan göra sin röst hörd där de bor. Ingen svarade att de helt och hållet håller med om att de kan göra sin röst hörd. En majoritet svarade att någon av diskrimineringsgrunderna är en anledning att det är svårt att göra sin röst hörd. De vanligaste diskrimineringsgrunderna som de svarande uppgav hindrar dem från att göra sin röst hörd var sexuell läggning och ålder (Lesbisk makt, u.å.).

Internet och sociala medier spelar en viktig roll i unga hbtq-personers liv

I Sverige har det genomförts studier på hela ungdomsgruppen som handlar om ungas aktiviteter på internet och sociala medier. MUCF har i tidigare rapporter visat att sociala medier är den vanligaste fritidsaktiviteten bland Sveriges unga och den vanligaste arenan för ungas samhällsengagemang (MUCF, 2020b, MUCF, 2021b).

Myndigheten har inte hittat svenska forskningsstudier som undersökt unga hbtq-personer och internet men däremot ett antal brittiska och en amerikansk. Studierna visar att internet och sociala medier är en viktig plats för unga hbtq-personer att hitta gemenskap och utforska identiteter. Det framgår även att de unga i studierna har kompetens att navigera på internet och använda de möjligheter som finns där och samtidigt undvika negativa och destruktiva miljöer.

I en brittisk studie om unga transpersoner och internet undersöktes normer och ungas förhållningssätt till majoritetssamhället. Studien kom fram till att unga transpersoner är väl medvetna om hur heterocisnormer respektive vithetsnormer som omger dem också dominerar på internet. Resultaten visar att unga transpersoner bjuder ett vardagligt och uthålligt motstånd mot majoritetssamhällets normer. Det gör de genom att skapa ett eget symboliskt språk som bidrar till att de upplever en meningsfull förståelse av sin egen situation och till att de tillsammans ingår i ett slags motståndsgrepp på sociala medier som främjar utvecklingen av en ickenormativ kultur kring sexuell läggning och könsidentitet (Jenzen, 2017).

En annan forskningsstudie som MUCF tagit del av var mycket specifik och undersökte unga brittiska religiösa hbtq-personers strategier för att komma ut som hbtq-person i sociala medier. De unga i studien hade använt Facebook och andra nätverk på internet när de utforskat sin egen identitet och förberett sig för att komma ut. Deltagarna lyfte möjligheterna att utforska sina religiösa respektive hbtq-identiteter som sociala medier erbjöd dem. Att "komma ut" via de sociala medieplattformarna möjliggjorde för deltagarna i studien att undvika spontana jobbiga reaktioner från föräldrar efter att de fått veta att deras barn är hbtq-personer. De unga hbtq-personerna poängterade också att meddelanden i form av text eller film på sociala medier gav mottagaren tid att smälta informationen innan den besvarades (Taylor m.fl., 2014).

Enligt ytterligare en brittisk studie om unga hbtq-personer och internet-användning upplevde de unga att hbtq-inriktade sociala medier var särskilt viktiga eftersom de möjliggjorde interaktion med andra på ett relativt säkert och anonymt sätt. Även om de olika plattformarna som studerades hade sin speciella design, kommersiella koncept och medlemsregler utmanade de unga hbtq-personerna ofta dessa strukturer efter sina egna behov och önskemål. Hbtq-plattformarna betraktades som gemenskaper på internet och användes framför allt för att utveckla vänskap och stödjande nätverk. De ungas kontakter skedde ofta genom att använda webbkameran, foton eller beskrivningar av sig själv och sin kropp i den egna profilen på plattformen. De unga hbtq-personernas internetkontakter var inte en förberedelse för fysiska kontakter utan gränserna mellan den virtuella och den materiella verkligheten suddades ut genom en multi-dimensionell process. De unga hbtq-personerna i studien rörde sig flytande mellan den virtuella och den materiella verkligheten i sin vardag för att utforska nya och redan existerande identiteter och relationer (Downing, 2013).

Att sociala medier utgör viktiga sociala sammanhang visar även en amerikansk studie om unga hbtq-personer och internet som MUCF tagit del av. Studien undersökte unga hbtq-personers öppenhet med sin hbtq-identitet, diskriminering, socialt stöd och psykologisk oro. De unga agerade strategiskt för att kontrollera sin identitet på till exempel Facebook genom att använda flera användarkonton och integritetskontroller för att på så sätt undvika innehållsläckage mellan olika subgrupper de ingick i (McConnell m.fl., 2017).

Svårigheter att idrotta och motionera

De studier MUCF tagit del av visar att när unga hbtq-personer vill idrotta och motionera möter de starka normer som de avviker från. Förutsättningarna ser olika ut för homo- och bisexuella respektive för transpersoner, och framför allt transpersoner väljer att avstå från idrott och motion.

Riksidrottsförbundet gav 2013 ut rapporten **Hbtq och idrott** i vilken 40 unga hbtq-personer berättar om sina erfarenheter. I rapporten framkommer att föreningsidrotten präglas av normer kring maskulinitet, femininitet och heterosexualitet vilket skapar förutsättningar och begränsningar för unga hbtq-personers idrottande. De flesta i studien valde utifrån de rådande normerna att inte vara öppna med att de är hbtq-personer, vilket de upplevde som nedbrytande. Vissa unga transpersoner fick ett omvänt problem för att de blev tvingade att komma ut för att kunna delta i rätt könsuppdelade grupp och använda rätt omklädningsrum. De unga hbtq-personerna i studien kände att de blev osynliggjorda i föreningsidrotten och hade en känsla av utanförskap. De beskrev även hur de på olika sätt internaliserade rådande normer för att kunna delta. Förebilder beskrevs som viktiga men ovanliga vilket skapade en känsla av att det är svårt att vara hbtq-person och idrotta. Några upplevde ändå delar av föreningsidrotten och särskilda hbtq-föreningar som en fristad. Utöver de hinder som nämnts ovan upplevde unga transpersoner problem med könsspecifika kläder och med sitt pronomen. De här förutsättningarna gör sammantaget att unga hbtq-personer har många potentiella hinder för att hantera om och när de bestämmer sig för att satsa på att idrotta i föreningslivet och att framför allt unga transpersoner slutar med föreningsidrott tidigare än de skulle vilja (Riksidrottsförbundet, 2013).

I rapporten **Trans och idrott** undersöktes särskilt transpersoners erfarenheter av idrott. Data samlades in genom intervjuer och enkäter till transpersoner i olika åldrar, både till dem som idrottar och till dem som inte idrottar. Resultatet visar att den könsuppdelning som är central i de flesta idrotter utesluter transpersoner. Specifika hinder för transpersoner identifierades, såsom att välja könskategori att delta i, vilket omklädningsrum som får användas, könsspecifika kläder, användning av pronomen och en känsla av otrygghet (RFSL, 2020).

En brittisk studie undersökte transpersoners erfarenheter av skolidrott. Det finns, enligt studien, en grundläggande brist på förståelse för och medvetenhet om de svårigheter unga transpersoner ställs inför inom exempelvis skolidrott. Detta gäller på institutionell nivå, på policynivå och på individuell nivå mellan elever. Ett dilemma som unga transpersoner i denna studie vittnade om är att i hbtq-sammanhang måste de utöver den dominerande heteronormativa miljön i samhället även hantera en homonormativ miljö, det vill säga att homosexualitet är den rådande normen vilket exkluderar dem som inte är homosexuella

cispersoner. De unga transkillarna i studien behöver även lära sig hantera förväntningar på ett heteromaskulint beteende vilket de motsatte sig och menade att de i stället ville hitta sin egen maskulinitet. Skolidrott upplevdes inte som en trygg och öppen miljö för unga transpersoner. (Caudwell, 2014).

En annan brittisk studie har studerat normer inom dam- och herrfotboll. Fotbollsspelarna som ingått i studien har spelat dels i det konventionella seriesystemet och dels i en hbtq-vänlig serie och/eller lag. Studien hade ett särskilt fokus på bis sexuellas situation. I brittisk herrfotboll är homofobi centralt. En ny spelare i en klubb måste bekräfta sin heterosexuallitet som en del av initiationsriterna och därmed stigmatiseras spelare som har en annan sexuell läggning. Inom damfotbollen är homofobi inte så centralt enligt forskarna, däremot finns den bland åskådare och spelare trakasseras och förutsätts vara homosexuella eftersom de spelar fotboll. Inom den särskilda hbtq-vänliga fotbollen var sexualitetsnormen fortfarande binär men det var homosexualitet som utgjorde normen; om en spelare uttalade att hen var bisexuell blev spelaren stigmatiserad (Maddocks, 2013).

3. Unga hbtqi-personers förutsättningar och deltagande i fritidsaktiviteter i siffror

I detta kapitel redovisas resultat från den nationella ungdomsenkäten 2021 som på olika sätt knyter an till ungas fritid. Bland annat finns resultat som handlar om hur unga hbtqi-personer själva ser på sina möjligheter att delta i olika fritidsaktiviteter, och olika typer av hinder för deras deltagande. I kapitlet redovisas även resultat från MUCF:s enkät till unga med tillstånd som påverkar könsutvecklingen. Se inledningskapitlet för beskrivning av dessa enkäter.

Ungas möjligheter att delta i olika typer av aktiviteter

I den nationella ungdomsenkäten ställs frågor som handlar om vad unga själva anser om sina möjligheter att delta i olika aktiviteter. De unga får svara på vilka möjligheter de har att delta i:

- Fritidsaktiviteter och sociala aktiviteter (t.ex. idrott, ungdomsgård, cafébesök)
- Kulturella aktiviteter (t.ex. teater, konsert, bio)
- Ideellt arbete/volontärarbete

Fritidsaktiviteter och sociala aktiviteter

När det handlar om möjligheten att delta i ”Fritidsaktiviteter och sociala aktiviteter (t.ex. idrott, ungdomsgård, cafébesök)” är det 73 procent av alla unga hbtqi-personer som anser att de har mycket eller ganska stora möjligheter att delta i sådana aktiviteter. Denna andel är aningen lägre än bland unga heterocispersoner (80 procent).

Jämfört med tidigare år är det en lägre andel unga över lag som anser sig ha stora, eller ganska stora, möjligheter att delta. Som jämförelse var motsvarande andelar 2018 76 procent bland unga hbtqi-personer och 85 procent bland unga heterocispersoner. Det är sannolikt att pandemin har påverkat dessa siffror då

restriktioner har begränsat möjligheten att delta i fritidsaktiviteter och sociala aktiviteter för alla unga. Det har till exempel inte varit möjligt att bedriva vissa idrottsverksamheter i samma utsträckning som tidigare och andra sociala aktiviteter som café- eller restaurangbesök har också omfattats av restriktioner.

Vad gäller möjligheten att delta i olika fritidsaktiviteter finns inom hbtq-gruppen inga skillnader utifrån kön, könsidentitet eller sexuell läggning.

Däremot finns skillnader inom grupper av unga hbtq-personer utifrån andra faktorer:

- Andelen unga hbtq-personer med funktionsnedsättning upplever i lägre utsträckning (65 procent) än unga hbtq-personer utan funktionsnedsättning (76 procent) att de har mycket eller ganska stora möjligheter att delta i fritidsaktiviteter och sociala aktiviteter.
- Andelen unga hbtq-personer vars föräldrar saknar eftergymnasial utbildning upplever i lägre utsträckning (66 procent) än unga hbtq-personer vars föräldrar har eftergymnasial utbildning (75 procent) att de har mycket eller ganska stora möjligheter att delta i fritidsaktiviteter och sociala aktiviteter.
- Andelen unga hbtq-personer som bor i landsbygdskommuner upplever i lägre utsträckning (60 procent) än unga hbtq-personer som inte bor i landsbygdskommuner (75 procent) att de har mycket eller ganska stora möjligheter att delta i fritidsaktiviteter och sociala aktiviteter.
- Andelen unga hbtq-personer med utländsk bakgrund upplever i lägre utsträckning (66 procent) än unga hbtq-personer med svensk bakgrund (75 procent) att de har mycket eller ganska stora möjligheter att delta i fritidsaktiviteter och sociala aktiviteter.
- Andelen äldre unga hbtq-personer, 21–25 år, upplever i lägre utsträckning (69 procent) än yngre unga hbtq-personer, 16–20 år, (76 procent) att de har mycket eller ganska stora möjligheter att delta i fritidsaktiviteter och sociala aktiviteter.

Kulturella aktiviteter

De flesta unga hbtq-personer (63 procent) anger att de har ganska stora eller mycket stora möjligheter att delta i kulturella aktiviteter på fritiden. Det är ingen skillnad jämfört med unga heterocispersoner. Inom hbtq-gruppen svarar binära transpersoner i lägre utsträckning (54 procent) än personer med andra könsidentiteter (61–66 procent) att de har stora eller mycket stora möjligheter att delta i olika kulturella aktiviteter på fritiden. Det är inga skillnader inom hbtq-gruppen utifrån sexuell läggning.

Det finns dock skillnader bland grupper av unga hbtq-personer utifrån följande faktorer:

- Unga hbtq-personer med funktionsnedsättning upplever i lägre utsträckning (53 procent) än unga hbtq-personer utan funktionsnedsättning (67 procent) att de har ganska eller mycket stora möjligheter att delta i kulturella aktiviteter på fritiden.
- Unga hbtq-personer som bor i landsbygdskommuner upplever i lägre utsträckning (46 procent) än unga hbtq-personer som inte bor i landsbygdskommuner (66 procent) att de har mycket eller ganska stora möjligheter att delta i kulturella aktiviteter på fritiden.

- Unga hbtq-personer med utländsk bakgrund upplever i lägre utsträckning (54 procent) än unga hbtq-personer med svensk bakgrund (65 procent) att de har mycket eller ganska stora möjligheter att delta i kulturella aktiviteter på fritiden.

Ideellt arbete/volontärarbete

Ungefär hälften (49 procent) av alla unga hbtq-personer har ganska stora eller mycket stora möjligheter att delta i ideellt arbete eller volontärarbete på fritiden. Jämfört med unga heterocispersoner är det ingen skillnad. Inom hbtq-gruppen finns heller inga skillnader utifrån kön, könsidentitet eller sexuell läggning.

Däremot finns skillnader utifrån följande faktorer:

- Unga hbtq-personer med funktionsnedsättning upplever i lägre utsträckning (43 procent) än unga hbtq-personer utan funktionsnedsättning (52 procent) att de har mycket eller ganska stora möjligheter att delta i ideellt arbete/volontärarbete.
- Unga hbtq-personer vars föräldrar saknar eftergymnasial utbildning upplever i lägre utsträckning (42 procent) än unga hbtq-personer vars föräldrar har eftergymnasial utbildning (52 procent) att de har mycket eller ganska stora möjligheter att delta i ideellt arbete/volontärarbete.
- Unga hbtq-personer som bor i landsbygdskommuner upplever i lägre utsträckning (46 procent) än unga hbtq-personer som inte bor i landsbygdskommuner (66 procent) att de har mycket eller ganska stora möjligheter att delta i ideellt arbete/volontärarbete.
- Unga hbtq-personer med utländsk bakgrund upplever i lägre utsträckning (39 procent) än unga hbtq-personer med svensk bakgrund (52 procent) att de har mycket eller ganska stora möjligheter att delta i ideellt arbete/volontärarbete.

Unga hbtq-personers deltagande i föreningslivet

I ungdomsenkäten ställs frågor som handlar om medlemskap och deltagande i olika typer av föreningar. Det handlar till exempel om föreningar för idrott, gaming, friluftsliv och föreningar för olika samhällsfrågor. 60 procent av de unga hbtq-personer som svarat på enkäten anger att de är aktiva i någon typ av förening.⁶ Det är ingen skillnad jämfört med unga heterocispersoner. Inom hbtq-gruppen finns inga skillnader utifrån könsidentitet eller sexuell läggning, däremot finns skillnader utifrån andra faktorer.

- Unga hbtq-personer vars föräldrar saknar eftergymnasial utbildning är i lägre grad aktiva i någon förening (52 procent) i jämförelse med unga hbtq-personer vars föräldrar har eftergymnasial utbildning (64 procent)

⁶ Tio olika typer av föreningar är specificerade i enkäten. Dessa är "Idrottsförening/klubb", "Elev-/studentförening", "Friluftsförening", "Religiös förening/församling", "Kulturförening", "Hobbyförening", "Förening för miljö/djur/klimat etc.", "Politiskt parti/ungdomsförbund", "Förening/organisation för övriga samhällsfrågor", "Datorförening/spelförening/gamingförening". Det är även möjligt att välja "Annan förening". För samtliga typer av föreningar är svarsalternativen "Nej, jag är inte medlem", "Ja, jag är medlem men har inget förtroendeuppdrag", "Ja, jag är medlem och har ett förtroendeuppdrag" samt "Nej, jag är inte medlem men jag deltar som ex. tränare/ledare/volontär/förtroendevald etc.". De tre sista har räknats som att man är aktiv. Svaren har aggregerats till andelen som är aktiv i minst någon typ av förening inklusive "Annan förening".

- Unga hbtq-personer som bor i en landsbygdskommun är i lägre grad aktiva i någon förening (44 procent) i jämförelse med unga hbtq-personer som inte bor i en landsbygdskommun (62 procent)
- Unga hbtq-personer som har utländsk bakgrund är i lägre grad aktiva i någon förening (54 procent) i jämförelse med unga hbtq-personer som har svensk bakgrund (61 procent).

Unga hbtq-personers möjligheter att idrotta och motionera

Föreningsidrotten kan vara en plats som tillgodoser ungas behov av bland annat fysisk aktivitet och känsla av social tillhörighet. Som tidigare redogjordes för pekar forskning på att unga hbtq-personer möter särskilda hinder som unga heterocispersoner inte möter i samma utsträckning, till stor del på grund av normer som gör det svårt att vara öppen som hbtq-person. I ungdomsenkäten ställs två frågor som särskilt undersöker i vilken utsträckning unga är aktiva i, respektive regelbundet motionerar via, idrottsföreningar/-klubbar.

Det är 28 procent av alla unga hbtq-personer som svarat på enkäten som anger att de är aktiva i verksamhet hos en eller flera idrottsföreningar/-klubbar. Det är en lägre andel jämfört med unga heterocispersoner, där motsvarande andel är 37 procent.⁷ Det finns inga skillnader inom hbtq-gruppen utifrån kön, könsidentitet eller sexuell läggning. Det finns dock skillnader utifrån följande faktorer:

- Det är mindre vanligt att unga hbtq-personer vars föräldrar saknar eftergymnasial utbildning är aktiva (22 procent) jämfört med unga hbtq-personer vars föräldrar har eftergymnasial utbildning (31 procent).
- Det är mindre vanligt att unga hbtq-personer som bor i en landsbygdskommun är aktiva (19 procent) jämfört med unga hbtq-personer som inte bor i landsbygdskommun (30 procent).
- Det är mindre vanligt att äldre unga hbtq-personer, 21–25 år, är aktiva (22 procent) jämfört med yngre unga hbtq-personer, 16–20 år (35 procent).

Bland unga hbtq-personer är det 19 procent som idrottar/motionerar i en idrottsförening eller klubb någon gång i veckan (eller mer). Det är lägre än motsvarande andel bland unga heterocispersoner (26 procent). Inom hbtq-gruppen finns inga skillnader utifrån kön, könsidentitet eller sexuell läggning, däremot finns skillnader utifrån andra faktorer.

- Unga hbtq-personer med funktionsnedsättning som idrottar i en idrottsförening/-klubb minst någon gång i veckan är lägre (11 procent) jämfört med unga hbtq-personer utan funktionsnedsättning (22 procent)

⁷ Svartalternativen var "Nej, jag är inte medlem", "Ja, jag är medlem men har inget förtroendeuppdrag", "Ja, jag är medlem och har ett förtroendeuppdrag" samt "Nej, jag är inte medlem men jag deltar som ex. tränare/ledare/volontär/förtroendevald etc.". De tre sista har räknats som att man är aktiv hos en eller flera idrottsföreningar/klubbar.

- Unga hbtq-personer vars föräldrar saknar eftergymnasial utbildning som idrottar i en idrottsförening/-klubb minst någon gång i veckan är lägre (11 procent) jämfört med unga hbtq-personer vars föräldrar har eftergymnasial utbildning som idrottar i en idrottsförening/-klubb minst någon gång i veckan är lägre (21 procent)
- Unga hbtq-personer som bor i en landsbygdskommun som idrottar i en idrottsförening/-klubb minst någon gång i veckan är lägre (9 procent) jämfört med unga hbtq-personer som inte bor i en landsbygdskommun (20 procent)
- Äldre unga hbtq-personer, 21–25 år, som idrottar i en idrottsförening/-klubb minst någon gång i veckan är lägre (10 procent) jämfört med unga hbtq-personer, 16–20 år (27 procent).

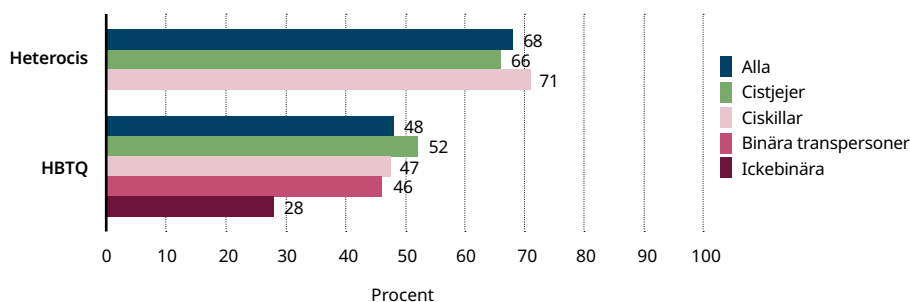
Det är vanligare att unga över lag utövar oorganiserad idrott/motion (ej via förening/klubb) än organiserad idrott (via klubb/förening). Detta gäller även unga hbtq-personer. Det är 54 procent av unga hbtq-personer som idrottar/motionerar (men ej via klubb eller förening). Andelen är dock lägre än motsvarande andel bland unga heterocispersoner (66 procent). Inom hbtq-gruppen finns inga skillnader utifrån kön, könsidentitet eller sexuell läggning. Däremot finns skillnader utifrån följande faktorer:

- Andelen är lägre för unga hbtq-personer med funktionsnedsättning (46 procent) jämfört med unga hbtq-personer utan funktionsnedsättning (56 procent).
- Andelen är lägre för unga hbtq-personer med utländsk bakgrund (46 procent) jämfört med unga hbtq-personer med svensk bakgrund (55 procent).

Tillgängliga idrottsanläggningar

För att unga hbtq-personer ska kunna utöva idrott, antingen organiserad idrott via klubb/förening eller på egen hand, är det viktigt att lokaler upplevs som tillgängliga och välkomnande för dem. I ungdomsenkäten ställs frågor om hur ofta unga besöker gym/idrottshall samt simhall.

Det är 48 procent av de unga hbtq-personerna som regelbundet (minst någon gång varje månad) besöker ett gym eller en idrottsanläggning. Det är en betydligt lägre andel jämfört med unga heterocispersoner. Bland unga hbtq-personer sticker gruppen ickebinära ut (se Figur 3.1). Där är det endast 28 procent som regelbundet besöker ett gym eller en idrottsanläggning. En möjlig anledning till denna skillnad är att omklädningsrum, i de allra flesta fall, är uppdelade för ”tjejer” respektive ”killar” och att alternativ oftast saknas för dem med en annan könsidentitet. Skillnaden är statistiskt säkerställd gentemot hbtq-cistjejer men inte gentemot hbtq-ciskillar och binära transpersoner.

Figur 3.1. Andel unga som besöker gym eller idrottshall minst någon gång varje månad, efter kön, könsidentitet, könsuttryck och sexuell läggning, 16–25 år, 2021. Procent.

Källa: Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällesfrågor. Nationella ungdomsenkäten 2021.

Inom gruppen av unga hbtq-personer finns även följande skillnader vad gäller andelen som regelbundet besöker ett gym eller en idrottsanläggning:

- Andelen är lägre bland unga hbtq-personer med funktionsnedsättning (32 procent) än bland unga hbtq-personer utan funktionsnedsättning (53 procent).
- Andelen är lägre bland unga hbtq-personer som bor i en landsbygdskommun (38 procent) än bland unga hbtq-personer som inte bor i en landsbygdskommun (49 procent).
- Andelen är lägre bland unga hbtq-personer vars föräldrar saknar eftergymnasial utbildning (35 procent) än bland unga hbtq-personer vars föräldrar har eftergymnasial utbildning (53 procent).
- Andelen är lägre bland äldre unga, 21–25 år, hbtq-personer (34 procent) än bland yngre unga, 16–20 år, hbtq-personer (60 procent).

Andelen unga som regelbundet (minst någon gång varje månad) besöker en simhall är lägre än andelen som besöker gym eller idrottsanläggning. Bland alla unga är det 5 procent som svarar att de besöker en simhall någon gång i månaden eller mer, detta skiljer sig inte åt mellan unga hbtq-personer och unga heterocispersoner.

Inom hbtq-gruppen finns här inga skillnader utifrån kön, könsidentitet, sexuell läggning eller några andra bakgrundsfaktorer som till exempel funktionsnedsättning.

Hinder för ungas deltagande

Att synliggöra och motverka hinder för ungas deltagande är viktigt för att leva upp till bland annat barnkonventionen och Agenda 2030 som båda betonar barns och ungas rätt till en meningsfull fritid. I ungdomsenkäten kartläggs olika hinder för ungas deltagande i fritidsaktiviteter. MUCF har tidigare visat att de flesta unga har möjlighet att delta i olika fritidsaktiviteter men att bland annat unga hbtq-personer avstår från aktiviteter i större utsträckning än unga heterocispersoner (MUCF, 2020b).

I ungdomsenkäten fick unga svara på om de under de senaste 12 månaderna ”avstått från att delta i någon fritidsaktivitet på grund av följande?”:

- Jag har inte haft tid på grund av skola eller arbete.
- Aktiviteten har kostat för mycket pengar.
- Det har varit för svårt att ta mig till aktiviteten.
- Aktiviteten har inte varit anpassad/tillgänglig för mig.
- Jag har inte känt mig välkommen eller passat in i aktiviteten.
- Aktiviteten har varit för svår för mig.
- Mina föräldrar/min familj har inte tillåtit att jag deltar.
- Min partner/pojkvän/flickvän har inte tillåtit att jag deltar.
- Andra i min släkt har inte tillåtit att jag deltar.

Inom hela gruppen unga är tidsbrist det vanligaste hindret för att delta i en fritidsaktivitet, följt av ekonomiska ("kostat för mycket pengar") och geografiska ("svårt att ta mig dit") hinder.

Vid en jämförelse mellan unga heterocispersoner och unga hbtq-personer framkommer några skillnader. Jämfört med unga heterocispersoner är det vanligare att unga hbtq-personer svarar att de under de senaste 12 månaderna avstått från en aktivitet på grund av att

- aktiviteten kostat för mycket pengar
- det har varit svårt att ta sig dit
- de inte har känt sig välkomna eller känt att de passat in
- aktiviteten har varit för svår
- föräldrar/familj ej tillåtit att de deltar.

Skillnaderna mellan grupperna har dock minskat jämfört med den förra ungdomsenkäten, som genomfördes 2018 (MUCE, 2020b).

Lika vanligt att inte ha tid på grund av skola eller arbete

Bland alla unga är det 68 procent som under de senaste 12 månaderna avstått från att delta i någon fritidsaktivitet på grund av att skola eller arbete tagit för mycket tid. Det är ingen skillnad mellan unga hbtq-personer och unga heterocispersoner när vi tittar på alla unga.

Det är dock vanligare att unga hbtq-personer utan funktionsnedsättning (73 procent) avstår av denna anledning än att unga hbtq-personer med funktionsnedsättning (59 procent) gör det.⁸

Binära transpersoner avstår även från fritidsaktiviteter på grund av skola eller arbete i högre utsträckning än andra unga hbtq-personer. Skillnaden är dock statistiskt säkerställd endast mellan binära transpersoner (85 procent) och hbtq-ciskillar (61 procent).

Vanligare att aktiviteten kostat för mycket

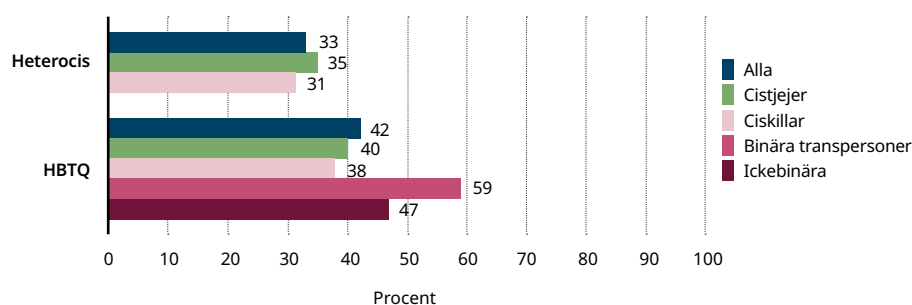
Bland alla unga är det 34 procent som avstått från någon fritidsaktivitet under de senaste 12 månaderna på grund av att aktiviteten kostat för mycket

⁸ En trolig förklaring är att unga utan funktionsnedsättning i större utsträckning än unga med funktionsnedsättning har en sysselsättning som till exempel skola eller arbete, som därmed kan inkräkta på fritiden i större utsträckning.

pengar. Det är vanligare bland unga hbtq-personer (42 procent) än bland unga heterocispersoner (33 procent), vilket illustreras i Figur 3.2.

Bland unga hbtq-personer varierar andelen som har avstått från en aktivitet på grund av att den kostat för mycket pengar beroende på ålder, bakgrund, funktionsnedsättning. Det finns också en skillnad mellan binära transpersoner och hbq-cispersoner.

- Det är vanligare att äldre unga hbtq-personer (21–25 år, 53 procent) avstått från en aktivitet på grund av att den kostat för mycket jämfört med yngre unga hbtq-personer (16–20 år, 32 procent).
- Detsamma gäller för unga hbtq-personer med utländsk bakgrund (54 procent) jämfört med unga hbtq-personer med svensk bakgrund (39 procent)
- Även unga hbtq-personer med funktionsnedsättning avstår oftare (50 procent) jämfört med unga hbtq-personer utan funktionsnedsättning (39 procent).
- Det är vanligare att binära transpersoner (59 procent) avstått från en aktivitet av ekonomiska skäl i jämförelse med både hbq-ciskillar (38 procent) och hbq-cistjejer (40 procent).⁹

Figur 3.2. Andel unga som under de senaste 12 månaderna avstått från att delta i någon fritidsaktivitet på grund av att den kostat för mycket pengar, efter kön, könsidentitet, könsuttryck och sexuell läggning, 16–25 år, 2021. Procent.

Källa: Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällesfrågor. Nationella ungdomsenkäten 2021.

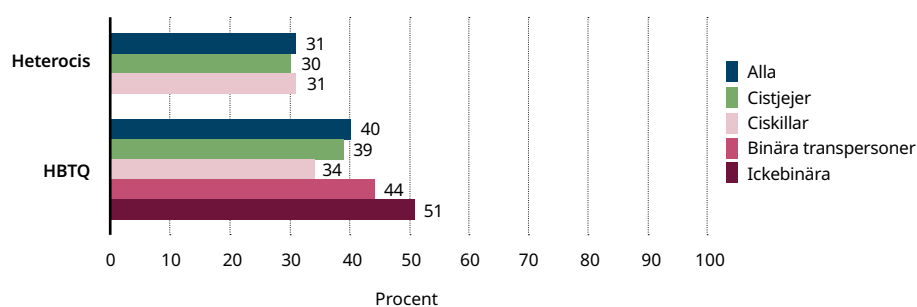
Vanligare bland hbtq-personer att det är svårt att ta sig till aktiviteten

Bland alla unga är det 32 procent som under de senaste 12 månaderna avstått från någon fritidsaktivitet på grund av att det har varit för svårt att ta sig till aktiviteten. Detta är vanligare bland unga hbtq-personer (40 procent) jämfört med bland unga heterocispersoner (31 procent). Resultaten illustreras i Figur 3.3.

Det är vanligare att unga hbtq-personer med funktionsnedsättning (50 procent) avstår från fritidsaktiviteter för att det är svårt att ta sig till aktiviteten jämfört med unga hbtq-personer utan funktionsnedsättning (36 procent).

⁹För gruppen ickebinära är andelen 47 procent. Det finns inga statistiskt säkerställda skillnader mellan gruppen ickebinära och övriga könsidentiteter inom hbtq-gruppen.

Detsamma gäller unga hbtq-personer med utländsk bakgrund (47 procent) i jämförelse med unga hbtq-personer med svensk bakgrund (38 procent).

Figur 3.3. Andel unga som under de senaste 12 månaderna avstått från att delta i någon fritidsaktivitet på grund av att det har varit för svårt att ta sig dit, efter kön, könsidentitet, könsuttryck och sexuell läggning, 16-25 år, 2021. Procent.

Källa: Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällesfrågor. Nationella ungdomsenkäten 2021.

Vanligare bland hbtq-personer att aktiviteten inte är anpassad

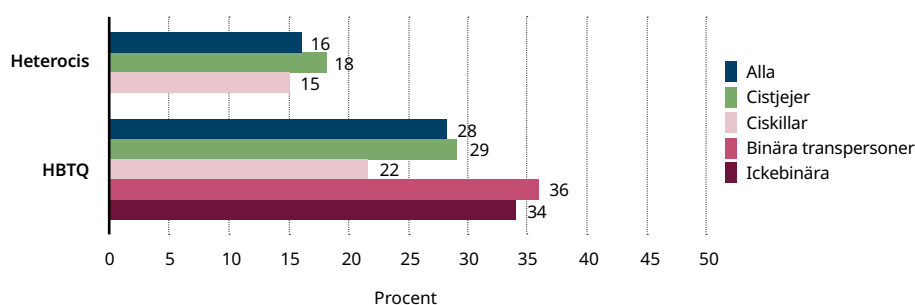
Bland alla unga är det 19 procent som under de senaste 12 månaderna avstått från någon fritidsaktivitet på grund av att aktiviteten inte har varit anpassad eller tillgänglig för en. Det är ingen skillnad mellan unga hbtq-personer och unga heterocispersoner när vi tittar på alla unga.

Det är vanligare att unga hbtq-personer med funktionsnedsättning (29 procent) avstått från en aktivitet på grund av att den inte varit anpassad eller tillgänglig för en jämfört med unga hbtq-personer utan funktionsnedsättning (18 procent). Detsamma gäller för unga hbtq-personer med utländsk bakgrund (37 procent) jämfört med unga hbtq-personer med svensk bakgrund (18 procent).

Vanligare att inte ha känt mig välkommen

Bland alla unga är det 18 procent som under de senaste 12 månaderna avstått från någon fritidsaktivitet på grund av att man inte känt sig välkommen eller passat in i aktiviteten. Det är vanligare att unga hbtq-personer (28 procent) avstått av denna anledning jämfört med unga heterocispersoner (16 procent).

Det är vanligare att unga hbtq-personer med funktionsnedsättning (37 procent) avstått från någon fritidsaktivitet på grund av att man inte känt sig välkommen eller passat in i jämförelse med unga hbtq-personer utan funktionsnedsättning (26 procent).

Figur 3.4. Andel unga som under de senaste 12 månaderna avstått från att delta i någon fritidsaktivitet på grund av att man inte känt sig välkommen eller passat in i verksamheten, efter kön, könsidentitet, könsuttryck och sexuell läggning, 16–25 år, 2021. Procent.

Källa: Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällesfrågor. Nationella ungdomsenkäten 2021.

Vanligare bland hbtq-personer att aktiviteten var för svår

Bland alla unga är det 11 procent som under de senaste 12 månaderna avstått från någon fritidsaktivitet på grund av att aktiviteten har varit för svår för en. Det är vanligare att unga hbtq-personer (18 procent) svarar detta i jämförelse med unga heterocispersoner (10 procent).

Vissa grupper av unga hbtq-personer har avstått från fritidsaktiviteter, på grund av att aktiviteten har känts för svår, i större utsträckning än andra. För unga hbtq-personer med funktionsnedsättning är det dubbelt så vanligt (28 procent) att man har avstått från en aktivitet på grund av att den känts för svår jämfört med unga hbtq-personer utan funktionsnedsättning (14 procent). Även för unga hbtq-personer med utländsk bakgrund (24 procent) finns en skillnad jämfört med unga hbtq-personer med svensk bakgrund (17 procent).

Avslutningsvis är det även vanligare att ickebinära (51 procent) avstår av denna orsak jämfört med både hbtq-ciskillar (34 procent) och hbtq-cistjejer (39 procent).

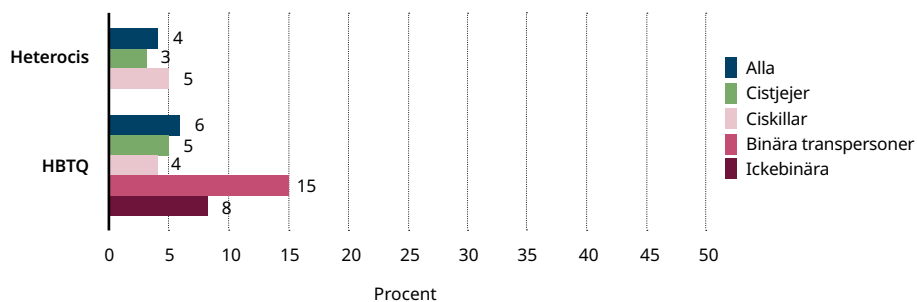
Något vanligare att familj inte tillåter deltagande

Bland alla unga är det 4 procent som under de senaste 12 månaderna avstått från någon fritidsaktivitet på grund av att ens föräldrar/familj inte tillåtit att man deltar. Det är något vanligare bland unga hbtq-personer (6 procent) än bland unga heterocispersoner (4 procent).

Binära transpersoner sticker ut i jämförelse med hbtq-cispersoner, vilket illustreras i Figur 3.5. Bland binära transpersoner har 15 procent avstått från en aktivitet på grund av att ens föräldrar/familj inte tillåtit att man deltar, vilket är en högre andel än bland både hbtq-ciskillar (4 procent) och hbtq-cistjejer (5 procent).¹⁰

¹⁰ För gruppen ickebinära är andelen 8 procent. Det finns inte några statistiskt säkerställda skillnader mellan gruppen ickebinära och andra könsidentiteter inom hbtq-gruppen.

Figur 3.5. Andel unga som under de senaste 12 månaderna avstått från någon fritidsaktivitet för att föräldrar/familj inte tillåtit att man deltar, efter kön, könsidentitet, könsuttryck och sexuell läggning, 16–25 år, 2021. Procent.

Källa: Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällesfrågor. Nationella ungdomsenkäten 2021.

Även unga hbtq-personer med utländsk bakgrund sticker ut när det handlar om att avstå från fritidsaktiviteter på grund av att ens föräldrar/familj inte tillåter att man deltar. Inom den gruppen uppgav 13 procent att de avstått från en aktivitet av denna anledning, jämfört med 5 procent av unga hbtq-personer med svensk bakgrund.

Det är även vanligare att yngre unga hbtq-personer (16–20 år, 8 procent) har avstått från en aktivitet på grund av att föräldrar/familj inte tillåtit att man deltar jämfört med äldre unga hbtq-personer (21–25 år, 3 procent), vilket sannolikt beror på att yngre personer i större utsträckning bor med föräldrar/familj.

Vanligare bland transpersoner att partner inte tillåter deltagande

Bland alla unga är det 3 procent som under de senaste 12 månaderna avstått från någon fritidsaktivitet på grund av att ens partner inte tillåtit att man deltar. Det är ingen skillnad mellan unga hbtq-personer och unga heterocispersoner när vi tittar på alla unga.

I jämförelse med unga hbtq-cistjejer (2 procent) är det vanligare att binära transpersoner (8 procent) avstått från någon fritidsaktivitet på grund av att ens partner inte tillåtit att man deltar. För hbtq-ciskillar (3 procent) och ickebinära (3 procent) finns dock inga statistiskt säkerställda skillnader jämfört med övriga.

Vanligare bland binära transpersoner att släkt inte tillåter deltagande

Bland alla unga är det få (1 procent) som under de senaste 12 månaderna avstått från någon fritidsaktivitet på grund av att andra i ens släkt (utöver familj och partner) inte tillåtit att man deltar. Det är ingen skillnad mellan unga hbtq-personer och unga heterocispersoner när vi tittar på alla unga.

Det är dock vanligare att binära transpersoner (9 procent) avstått från en aktivitet på grund av att annan släkt inte tillåtit att man deltar jämfört med både hbtq-ciskillar (1 procent), hbtq-cistjejer (1 procent) och ickebinära (3 procent).

Det är även vanligare bland unga hbtq-personer med utländsk bakgrund jämfört med unga hbtq-personer med svensk bakgrund. Bland unga hbtq-per-

soner med utländsk bakgrund är det 4 procent som avstått från en aktivitet på grund av att annan släkt inte har tillåtitt att man deltar. Motsvarande andel bland unga hbtq-personer med svensk bakgrund är 1 procent.

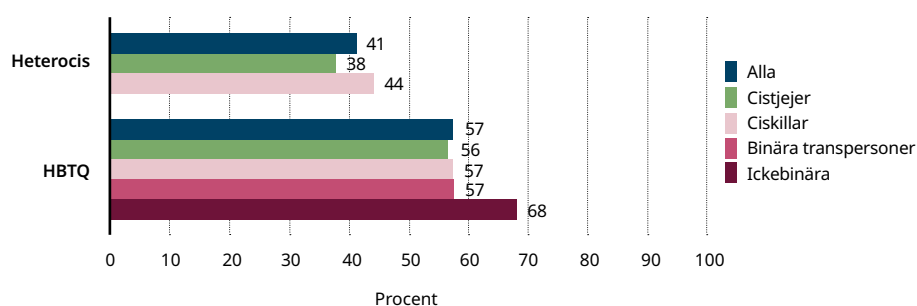
Unga hbtq-personers samhällsengagemang

MUCF har tidigare redovisat (2021b) att ett intresse för, och engagemang kring, olika samhällsfrågor kan leda till välmående, social gemenskap och möjligheter att lära känna människor med liknande intressen. Föreningar och organisationer där man samlas kring olika frågor kan, precis som idrotten, erbjuda en mötesplats för unga i allmänhet. I ungdomsenkäten ställs tre frågor som handlar om ungas samhällsintresse:

- Hur intresserad är du av politik?
- Hur intresserad är du av samhällsfrågor?
- Hur intresserad är du av vad som händer i andra länder?

Unga hbtq-personer mer intresserade av politik

Bland alla unga svarar 42 procent att de är ganska eller mycket intresserade av politik. Det är vanligare att unga hbtq-personer (57 procent) svarar detta jämfört med unga heterocispersoner (41 procent, se Figur 3.6).

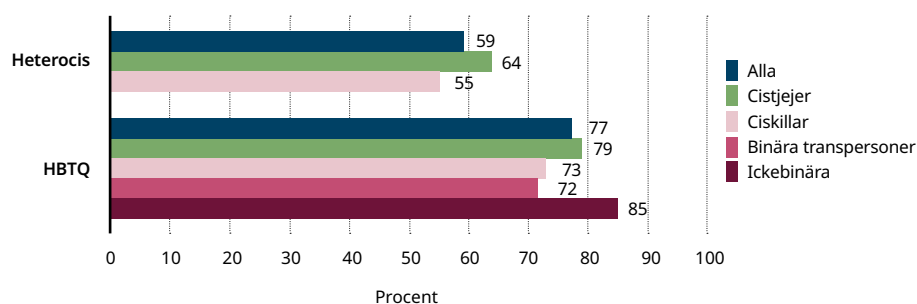
Figur 3.6. Andel unga som är ganska eller mycket intresserade av politik, efter kön, könsidentitet, könsuttryck och sexuell läggning, 16–25 år, 2021. Procent.

Källa: Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällesfrågor. Nationella ungdomsenkäten 2021.

Bland unga hbtq-personer är det vanligare att unga med svensk bakgrund (58 procent) är intresserade av politik jämfört med unga med utländsk bakgrund (52 procent).

Unga hbtq-personer mer intresserade av samhällsfrågor

Bland alla unga svarar 61 procent att de är ganska eller mycket intresserade av samhällsfrågor. Det är vanligare att unga hbtq-personer (77 procent) svarar detta jämfört med unga heterocispersoner (59 procent) vilket syns i Figur 3.7.

Figur 3.7. Andel unga som är ganska eller mycket intresserade av samhällsfrågor, efter kön, könsidentitet, könsuttryck och sexuell läggning, 16–25 år, 2021. Procent.

Källa: Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällesfrågor. Nationella ungdomsenkäten 2021.

När det handlar om intresse för samhällsfrågor varierar det bland unga hbtq-personer utifrån bakgrund, funktionsnedsättning, boende på landsbygd och föräldrars utbildningsnivå:

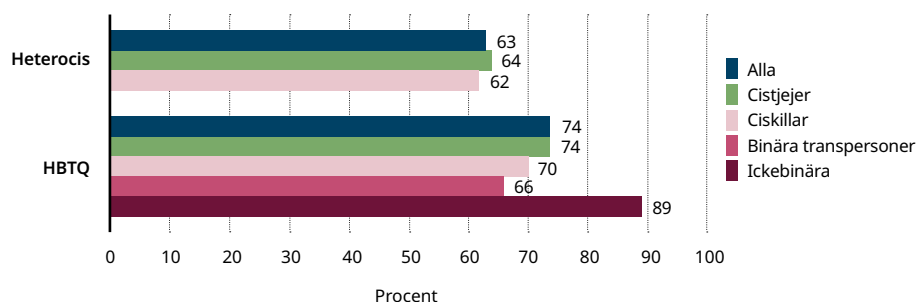
- Unga hbtq-personer som har en funktionsnedsättning är i lägre utsträckning (52 procent) intresserade av samhällsfrågor jämfört med unga hbtq-personer utan funktionsnedsättning (59 procent).
- Unga hbtq-personer vars föräldrar saknar eftergymnasial utbildning är i lägre utsträckning (48 procent) intresserade av samhällsfrågor jämfört med unga hbtq-personer vars föräldrar har eftergymnasial utbildning (62 procent).
- Unga hbtq-personer som bor i en landsbygdskommun är i lägre utsträckning (50 procent) intresserade av samhällsfrågor jämfört med unga hbtq-personer som inte bor i en landsbygdskommun (58 procent).
- Unga hbtq-personer med utländsk bakgrund är i lägre utsträckning (52 procent) intresserade av samhällsfrågor jämfört med unga hbtq-personer med svensk bakgrund (59 procent).

Unga hbtq-personer mer intresserade av vad som händer i andra länder

Bland alla unga svarar 64 procent att de är ganska eller mycket intresserade av vad som händer i andra länder. Det är vanligare att unga hbtq-personer (74 procent) svarar detta jämfört med unga heterocispersoner (63 procent).

Inom hbtq-gruppen är ickebinära mer intresserade av vad som händer i andra länder jämfört med övriga. Bland ickebinära svarar 89 procent att de är ganska eller mycket intresserade av vad som händer i andra länder. Det är en högre andel än bland binära transpersoner (66 procent), hbtq-ciskillar (70 procent) och hbtq-cistjejer (74 procent).

Unga hbtq-personer vars föräldrar har eftergymnasial utbildning svarar i högre utsträckning (79 procent) att de är intresserade av vad som händer i andra länder jämfört med unga hbtq-personer vars föräldrar saknar eftergymnasial utbildning (61 procent). Detsamma gäller för unga hbtq-personer utan funktionsnedsättning (76 procent) i jämförelse med unga hbtq-personer med funktionsnedsättning (67 procent).

Figur 3.8. Andel unga som är ganska eller mycket intresserade av vad som händer i andra länder, efter kön, könsidentitet, könsuttryck och sexuell läggning, 16–25 år, 2021. Procent.

Källa: Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällesfrågor. Nationella ungdomsenkäten 2021.

Många unga hbtq-personer vill påverka i kommunen

Hälften av alla unga hbtq-personer (50 procent) vill vara med och påverka i frågor som rör den kommun man bor i. Det är vanligare att unga hbtq-personer vill vara med och påverka jämfört med unga heterocispersoner (41 procent).

Bland unga hbtq-personer är unga vars föräldrar har eftergymnasial utbildning (53 procent) i högre utsträckning intresserade än unga vars föräldrar saknar eftergymnasial utbildning (44 procent). Det är inga andra skillnader inom hbtq-gruppen utifrån kön, könsidentitet, sexuell läggning eller andra bakgrundsfaktorer som till exempel utländsk bakgrund.

Det är en minoritet av unga som anser att de har ganska eller mycket stora möjligheter att föra fram sina åsikter till dem som bestämmer i kommunen. Bland både unga hbtq-personer och unga heterocispersoner är andelen 25 procent.

Inom hbtq-gruppen utmärker sig gruppen ickebinära (9 procent) i förhållande till hbtq-ciskillar (30 procent).

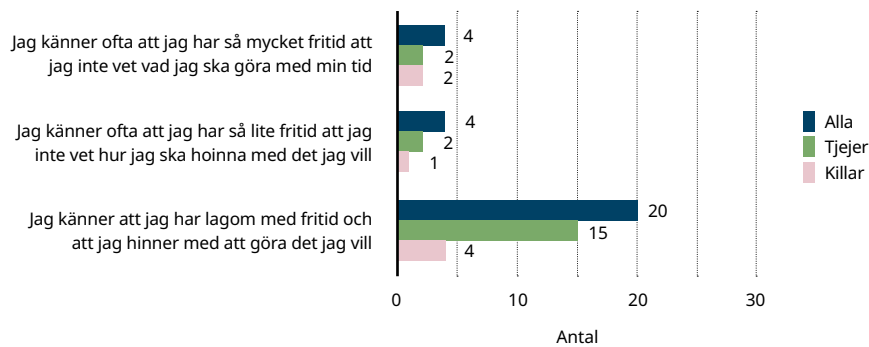
Unga med tillstånd som påverkar könsutvecklingen om upplevelser på fritiden

I detta avsnitt presenteras resultaten som rör fritid från den enkät som skickats till personer med tillstånd som påverkar könsutvecklingen¹¹. Som beskrivs i rapportens inledande kapitel är antalet svarande 28 personer, varav 19 tjejer och 7 killar. Två personer hade annat kön. De svarande på enkäten utgör inte ett slumpmässigt urval, det går därför inte att generalisera svaren till gruppen som helhet.

De flesta svarande upplever lagom mycket fritid

De flesta (20) av dem som svarat på enkäten upplever att de har lagom mycket fritid och hinner göra det de vill. Några känner att de har för mycket tid, medan några känner att de har för lite tid att hinna med allt de vill göra.

¹¹ MUCF använde begreppet ”tillstånd som påverkar könsutvecklingen” istället för intersexperson, eftersom inte alla inom målgruppen identifierar sig med begreppet intersexperson.

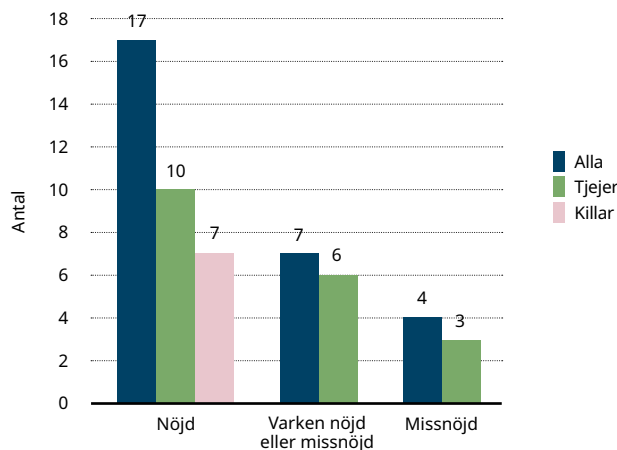

Figur 3.9. Svarande unga med tillstånd som påverkar könsutvecklingen som har lagom, för mycket eller för lite fritid, efter kön, 2021. Antal.

Kommentar: Några svarande har annat kön än kille eller tjej, eller var osäkra.

Källa: Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällesfrågor. Enkät till unga med tillstånd som påverkar könsutvecklingen 2021.

De flesta (17 av 28) av dem som svarat uppger också att de är nöjda med sin fritid, medan ett fåtal (4) säger att de är missnöjda.

Figur 3.10. Svarande unga med tillstånd som påverkar könsutvecklingen som är nöjda respektive missnöjda med sin fritid, efter kön, 2021. Antal.

Kommentar: Några svarande har annat kön än kille eller tjej, eller var osäkra.

Källa: Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällesfrågor. Enkät till unga med tillstånd som påverkar könsutvecklingen 2021.

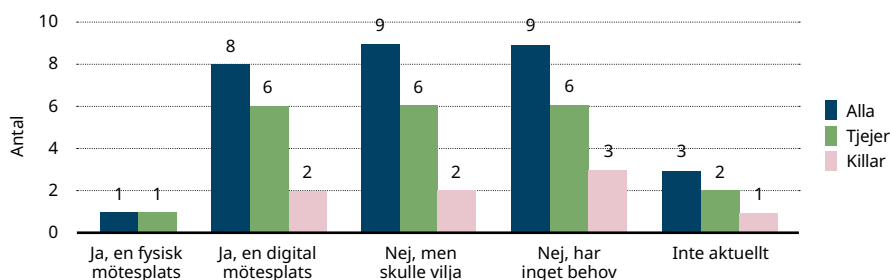
Några svarande upplever hinder att delta

Medan de flesta uppger att de inte upplever några hinder för att delta i fritidsaktiviteter finns det några svarande som upplever hinder. Det vanligaste hindret för att delta i fritidsaktiviteter bland de svarande är att de inte haft tid på grund av skola eller arbete, det är också det vanligaste hindret bland samtliga unga i den nationella ungdomsenkäten. Fem har svarat att de inte kunnat delta på grund av praktiska skäl, som att det varit svårt att ta sig till aktiviteten, att aktiviteten kostat för mycket pengar och att aktiviteten inte har varit tillgänglig. Fem personer säger att aktiviteten varit för svår för dem och lika många svarar

att de inte deltagit eftersom de inte känt sig välkomna¹². Två av de svarande uppger att föräldrar inte tillåtit dem att delta i en fritidsaktivitet vid ett eller flera tillfällen. En person har vid något tillfälle inte tillåtits delta av annan släkt och av en partner.

Få av de svarande har tillgång till en fysisk mötesplats

I enkäten ställdes även frågor om tillgång till och behov av mötesplatser som riktar sig specifikt till personer med tillstånd som påverkar könsutvecklingen.

Figur 3.11. Svarande unga med tillstånd som påverkar könsutvecklingen som har tillgång till en mötesplats för personer med tillstånd som påverkar könsutvecklingen, efter kön, 2021. Antal.

Kommentar: Några svarande har annat kön än kille eller tjej, eller var osäkra.

Källa: Myndigheten för ungdoms- och civillsamhällsfrågor. Enkät till unga med tillstånd som påverkar könsutvecklingen 2021.

Av de svarande är det bara en person som har tillgång till en fysisk mötesplats. Åtta har tillgång till en digital mötesplats. 18 säger att de inte har tillgång till en mötesplats, trots att hälften av dem skulle vilja ha tillgång till en sådan. I fritextsvar har ett par utvecklat sina svar. En tjej säger att hon har tillgång till en digital mötesplats, men skulle vilja träffas fysiskt eftersom det digitala inte räcker till. En kille som också har tillgång till en digital mötesplats tycker att den är bra och att det är bra att få prata med andra med liknande erfarenheter. Ytterligare ett par personer har kommenterat att det är positivt att träffa andra med liknande erfarenheter.

4. Unga hbtqi-personers berättelser om sin fritid

Här presenteras det som framkommit i intervjuerna och i de inskickade berättelserna på temat fritid. Både i intervjuerna och i de inskickade berättelserna fanns möjlighet för de unga hbtqi-personerna att själva välja fokus fritt inom ramen för det övergripande temat fritidsaktiviteter och hinder för att delta. Inledningsvis

¹² Andelen som svarat att de upplevt något av dessa hinder är motsvarande eller lägre än andelen unga som svarat detta i den nationella ungdomsenkäten.

presenteras unga hbtqi-personers fritidsintressen. Det kan konstateras att de exempel på aktiviteter som de unga i denna rapport nämner i mycket hög utsträckning är desamma som unga i allmänhet brukar ta upp (MUCF, 2020b). Resultatredovisningen i kapitlet fortsätter med några större vanliga teman i intervjuerna: samhällsengagemang och delaktighet; internet och sociala medier; samt hbtqi-mötesplatser. Efter det följer en redovisning av ett antal specifika kategorier av hinder som intervjupersonerna har upplevt, förhållanden som påverkar deras möjligheter att leva som de skulle önska på sin fritid.

Unga hbtqi-personer har breda och vanliga fritidsintressen

Under intervjuerna har de unga uppgett en mängd olika aktiviteter och intressen som de använder sin fritid till. De återges här, under ett antal kategorier.

- Samhällsengagemang: donera till en fond som arbetar för hbtqi-personers rättigheter; skriva under namninsamlingar, till exempel för ny könstillhörighetslag; delta i intervjuer för till exempel denna rapport; vara volontär för en pridefestival.
- Föreningsliv: engagera sig ideellt i till exempel en organisation som arbetar för mänskliga rättigheter, sitta i styrelsen för en lokal pridefestival, vara med i scouterna, ha ideellt uppdrag i kyrkan, engagera sig partipolitiskt, vara aktiv i till exempel teaterförening, studentkår, studentnation, kvinnogrupp i organisation, hbtqi-organisation eller studentförening.
- Fysiska aktiviteter: dansa till exempel ballroom, åka konståkning, spela innebandy, gå på gym, utöva friluftsliv, träna cheerleading, åka longboard.
- Kulturella/kreativa aktiviteter: utöva hantverk, sy, både spela och gå på teater, gå på museum, sjunga, spela instrument, hålla på med musik, lyssna på musik, skriva, rita, måla, läsa, lyssna på ljudböcker, delta i bokcirkel, lyssna på poddar, spela spel/dataspel, pärla, åka på konvent, delta i cosplay, titta på film och tv-serier, fotografera, spela rollspel, lägga ut innehåll på sociala medier.
- Sociala aktiviteter: delta i ungdomsgrupp för hbtqi-personer genom hbtqi-organisation, umgås med vänner, familj och partner, vara med husdjur, spela dataspel med vänner/andra, festa.
- Övrigt: baka och laga mat, resa, gå i kyrkan.

Många är samhällsengagerade

Intervjupersonerna engagerar sig i samhällsfrågor av olika anledningar. De vanligaste skälen de uppger är att de tycker det är roligt, att de är intresserade av specifika frågor och att de på olika sätt vill påverka, vilket överensstämmer med vad som kom fram i Fokus 21 (MUCF, 2021b). Resultaten från den nationella ungdomsenkäten 2021, som redovisades ovan, visar också på att unga hbtqi-personer har ett generellt högre intresse för samhällsfrågor än unga heterocispersoner. Skäl som att kanalisera ilska och vrede över att samhället ser ut som det gör, till ett konstruktivt engagemang, nämns också.

Att på något sätt kunna kanalisera ens liksom ilska och vrede över att samhället ser ut på det här sättet, till liksom ett engagemang som jag har gjort, i stället för att det kanske ska bli självdestruktivt som jag vet att det blir för många bekantingar. Och att det riktas utåt, i stället för inåt.

Hbtq-person, 16 år

En intervjuperson är engagerad i en ungdomsjour och påverkar samhället på ett mellanmänniskt plan genom att ge stöd till unga tjejer och transpersoner. Engagemanget är också positivt för personens eget mående.

Och sedan i mitt eget fall så är jag också politiskt aktiv, jag är föreningsaktiv i en jour själv, en ungdomsjour för ... alltså, unga tjejer och transpersoner. För att det hjälper mig att se ungdomar prata om det som ... alltså, det fanns inte på samma sätt när jag var yngre. Jag kunde inte i min hemstad söka mig till en jour som hade de här erfarenheterna [...] Men nu kan jag hjälpa till att sprida det och det mår jag bra av.

Ickebinär, transperson, pansexuell, 25 år

De flesta intervjupersoner som är engagerade i samhällsfrågor engagerar sig för mänskliga rättigheter, exempelvis frågor som rör hbtqi-personers rättigheter, antirasism, antifascism, migration, asyl och feminism. Även sakfrågor som medveten konsumtion engagerar, hur det är möjligt att påverka genom sina val av varor, företag, kultur och internet/sociala medier, bland annat gällande vilka influencers de följer. Flera kritiserar att politiska partier deltar i pridefestivaler för att, som det uppfattas, få röster, och att festivalerna blivit kommersialiserade.

Jag tror att man som en person som känner vid sig av sociala orättvisor, speciellt när man läser om sociala orättvisor i andra länder, att man väljer väldigt aktivt vilka saker du väljer att konsumera och inte.

Cisperson, pansexuell, polyamorös, 23 år

Intervjupersonerna är aktiva i olika organisationer, både som förtroendevalda och på andra sätt. Intervjupersonerna engagerar sig också i hbtqi-frågor genom att skriva under namninsamlingar, till exempel för en ny könstillhörighetslag, delta i intervjuer, arrangera aktiviteter för communityn, vara volontär på någon pridefestival och donera till en fond som finansierar stöd för organisationer och projekt i andra länder där hbtqi-personer diskrimineras, förföljs och dödas. Flera av intervjupersonerna talar specifikt om situationen för hbtqi-personer globalt och i synnerhet i utomeuropeiska länder. De tar del av information

om levnadsvillkor för hbtqi-personer utanför Europa genom att exempelvis läsa nyheter och lyssna på poddar som tar upp ämnet. Flera är också insatta i svårigheten att få en hbtqi-identitet godtagen som asylskäl i Sverige, trots att de inte har egen erfarenhet av att söka asyl.

Internet och sociala medier är viktigt

Internet och i synnerhet sociala medier är en viktig plats för unga hbtqi-personer, vilken även framgår av Fokus 21 (MUCE, 2021b). På internet kan de få information om hbtqi-frågor, ta del av nyheter, träffa andra med liknande erfarenheter och delta i samhällsdebatten. En person som skickat in en berättelse skriver om hur internet hjälpt personen att navigera ”i verkliga livet” och varit en viktig källa till kunskap och gemenskap. En annan intervjuperson beskriver hur kultur och kontakter med personer på internet var en hjälp när personen inte kommit ut ännu. Båda dessa erfarenheter finns också beskrivna i ovan refererad forskning. I en forskningsstudie beskrivs hur just sociala medieplattformar underlättat processen att komma ut (Taylor m.fl., 2014; se även Downing, 2013).

Innan jag kände så många hbtq-personer i verkligheten var internet verkligen viktigt för mig. Det är det fortfarande. Det är där jag har lärt mig om alla identiteter som finns och hittat förebilder som gått igenom samma saker som jag. På internet har det också skapats som en slags gemenskap där hbtq-personer kan mötas och det har växt fram till exempel nya kodord och referenser som man sedan kan använda sig av i verkliga livet för att på ett diskret sätt ta reda på om nån är hbtq+. Det är skönt eftersom man slipper förklara sig och säga sin identitet rakt ut. De som förstår referenserna vet man är personer man kan lita på.

Tjej, cisperson, osäker på sin sexuella läggning, 18 år

På internet och i sociala medier finns också möjligheten att skydda sig själv genom att till exempel använda ett annat namn. Att unga hbtq-personer använder olika strategier för att själva påverka hur pass anonyma de är på olika plattformar och i olika grupper, och att hbtq-inriktade sociala medier upplevs som särskilt viktiga gemenskaper där vänskap och nätverk utvecklas, är också resultat i forskningsstudier (McConnell m.fl., 2017; Downing, 2013).

På sociala medier som jag inte har kopplade till mitt riktiga namn och bland andra hbtq+-människor jag träffat online är jag helt öppen, för där är atmosfären så att jag inte behöver oroa mig över diskriminering eller liknande, för nästan alla i kretsarna jag rör mig i på internet är också hbtq+ och de förstår.

Tjej, cisperson, queer, asexuell, aromantisk

Sen även när jag var ung, och inte kunde prata om min läggning med någon jag kände, då var det en hjälp för mig att se mycket hbtq-filmer, eller någon dokumentär, eller något, eller skriva med någon online, och se hur det ser ut för dem och hur det kan bli för mig. Och det var ett, vad ska man säga, hopp på den tiden, man trodde man aldrig skulle komma ut liksom, då var det väldigt skönt att se att det kan faktiskt bli så för mig också. Och det, det skulle jag säga var ett stort stöd på den tiden.

Kille, cisperson, homosexuell, 24 år

Att kunna spegla sig i andra är något som återkommer i ungas berättelser. Hur viktigt det kan vara för ens mående och identitetsskapande att se personer att känna igen sig i illustreras av en skriven berättelse.

Att veta min sexualitet har fått mig att må mycket bättre, att liksom lära känna sig själv får en att känna sig hemma. Att jag kom fram till att jag är pansexuell är tack vare internet och ett fåtal personer IRL som är hbtq+. Jag har insett att jag alltid sett på tjejer precis som på killar, men det var först när jag förstod vad homosexualitet etc var som jag fattade. Jag behövde liksom introduceras till hbtq+-communityn för att förstå att jag var en del av det.

Tjej, pansexuell, 15 år

En ickebinär person som skickat in sin berättelse beskriver också att det är viktigt att se queera personer i media, eftersom det är betydelsefullt att se personer som man kan känna igen sig i, i olika sammanhang.

Samtidigt som internet och sociala medier fyller en viktig funktion i unga hbtqi-personers liv kan de vara svåra och ibland till och med farliga att navigera. Intervjupersoner och unga som skickat in berättelser beskriver hur det också i sociala medier där det går att få bra stöd, och där människor generellt är öppna, sprids hat och hot mot hbtqi-personer. Några beskriver att de aktivt valt att bara följa personer, konton och medier som de mår bra av, och inte utforska sådant som dyker upp som förslag genom algoritmerna på sociala medier.

En intervjuperson resonerar kring debattklimatet i sociala medier:

Jag började väl debattera där [i sociala medier], i bland annat de här frågorna, men jag vet inte om det är så konstruktivt egentligen. [...] alla kommentarsfält är ganska okonstruktiva, jag tror inte man kommer någonvart riktigt. Men det känns också jobbigt att se många olika saker obemötta, så att det känns som att det borde finnas en bättre lösning där. [...] Det finns väl många grupper som ger bra stöd och så där, men jag tror inte att det finns så mycket positivt över liksom kommentarsfältsdebatter. Det känns som att det mest positiva man kan göra är att ta ställning, men man påverkar inte med det. Så jag tror att det är viktigt att man, om man ser ett inlägg som påverkar en mycket, att man engagerar sig på ett mer konstruktivt sätt, utifrån det.

Osäker på sin könsidentitet, queer, kanske asexuell, 22 år

Att ta ställning i debatter på nätet har ett värde, menar intervjupersonen, men leder inte till verklig förändring. För det krävs ett mer konstruktivt engagemang.

Hbtqi-mötesplatser efterfrågas

Trygga miljöer och gemenskap med andra hbtqi-personer kan fungera hälsofrämjande enligt flera källor (Folkhälsomyndigheten, 2020b; Vincke & van Heeringen, 2004). Flera intervjupersoner ger uttryck för sådana erfarenheter.

Ofta om man mår dåligt så är det väl att man känner sig ensam, eller liknande. Jag upplever att det inte finns så bra mötesplatser i samhället, i stort. Och det hade väl underlättat ganska mycket att hitta bättre sociala miljöer, det tror jag att jag hade mått bättre av i alla fall.

Osäker på sin könsidentitet, queer, kanske asexuell, 22 år

Som nämnts tidigare i kapitlet är det inte ovanligt att unga saknar tillgång till sammanhang som riktar sig specifikt till hbtqi-personer. En intervjuperson, som bor på en ort där det inte finns någon mötesplats för hbtq-personer, önskar sig en sådan mötesplats.

Lite som en fritidsgård, men riktat speciellt till hbtq-personer [...] Ett ställe, en lokal där hbtq-personer kan koppla av och diskutera saker och prata. Hålla på med konst. Kanske något datorspel.

Osäker på sin könsidentitet, queer, 18 år

Fritidsgårdarna på orten där personen bor är accepterande mot hbtq-personer och deltar i pridefirandet, men att ha tillgång till separatistiska sammanhang är av särskild betydelse, också enligt rapporten **Trygga och inkluderande miljöer** (MUCE, 2021e). Flera intervjupersoner betonar vikten av platser och sammanhang där unga hbtqi-personer kan träffas och både ägna sig åt sådant unga vanligen gör på en fritidsgård och prata om hbtqi-relaterade frågor. Forskningsstudier har också kommit fram till betydelsen av sådana platser (Crowley m.fl., 2007; Cuthbert & Taylor, 2019; Downing, 2013; Gamarel m.fl., 2014). En av intervjupersonerna utvecklar vad det kan betyda för en som ung hbtq-person att komma till en sådan mötesplats.

Jag vill typ gärna jobba med ungdomar, och gärna typ så här queera ungdomar, eller möta ungdomar och vara liksom öppet queer, för att de vuxna ... typ när jag gick i högstadiet där, så var det en socionom som var fältare [...] hon var väldigt viktig för mig, hon var bi och så då, och hon är ju typ en av de viktigaste vuxna i mitt liv. Och det tycker jag är lite inspirerande, alltså jag blir väldigt inspirerad av vuxna queers som jag har sett, liksom.

Ickebinär, transperson, 19 år

Jag tycker om när det [...] anordnas mötesplatser för unga hbtq-personer. När jag kom hit till [en stor stad] för fem år sedan, så visste jag inte riktigt vart jag skulle söka mig typ, så då fick jag höra om att det fanns en mötesplats på en fritidsgård [...] som var just för unga hbtq-personer, där vi bara hängde och snackade om hbtq-frågor liksom, och tankar på communityt, och så. Men också bara för att hänga och fika typ, med andra. Och det tyckte jag väldigt mycket om, och jag tror det var via [kommunen]. Så det är väldigt fint, för då är det många, ja, men just unga hbtq-personer som kanske nyss, precis insåg vilka de är, och liksom funderar själva väldigt mycket, kanske inte vet så mycket, så det ger otroligt mycket med sådana konkreta mötesplatser.

Man, cisperson, homosexuell, 21 år

I hbtqi-separatistiska sammanhang kan det också finnas utrymme att utforska könsuttryck på ett sätt som de kanske inte har möjlighet till eller vill göra i andra delar av sin vardag. Inte minst för den som till exempel har familj som inte accepterar en kan mötesplatser vara viktiga platser för utforskande. Både som miljö där du blir accepterad som hbtqi-person och på mycket konkreta sätt, som deltagare i en fokusgrupp pratar om:

Vi på [organisationen] har en sak på en av mötesplatserna vi har, och det är att man som ickebinär, eller transperson, särskilt då om man är född som kvinna, man kan gå dit och prova binders¹³. [...] Och det är ju då en perfekt opportunity för dem som är till exempel trans, eller non-binary, som inte är ute än, att få liksom känna att: "Äntligen så tycker jag om min kropp medan jag är här, liksom." För du kan låna den medan du är där. [...] Du kan ta den därifrån och låna den, vilket gör att du kan ju känna dig bekväm i din kropp, även utanför de [lokalerna], utan att någon behöver kunna se att du har gjort ett inköp, vilket hjälper om du inte är ute till dina föräldrar.

Tjej, cisperson, homosexuell, 16 år

En annan viktig aspekt av organiserade hbtqi-mötesplatser är möjligheten för unga att möta vuxna som liksom de själva är hbtqi-personer, som ledare för verksamheten, vilket rapporten **Trygga och inkluderande miljöer** bekräftar (MUCF, 2021e). Även om vänskap med jämnåriga hbtqi-personer fyller en viktig funktion – att hitta gemenskap och inte behöva känna sig ensam – finns det ett särskilt värde i att se konkreta exempel på hur det kan vara att leva som vuxen hbtqi-person. En deltagare i en fokusgrupp reflekterar över vad det betyder att få se sådana exempel.

¹³ En binder är ett plagg som kan användas för att ge bröstkorgen ett plattare utseende.

”

Nu i efterhand så tänker jag att det har varit jätteskönt när jag har varit i sammanhang med vuxna som är hbtq. För jag har varit med i en del, så här, ungdomsgrupper för hbtq-folk, som har vuxna ledare. Och det var väldigt skönt att se att liksom: "Det går bra för dem, de lever helt vanliga liv." Då hade ... för, ja, det ... alltså, det som hade varit extremt hjälpsamt hade ju varit om liksom hbtq och särskilt ickebinär ... alltså, att vara ickebinär var mer normaliserat, både för omvärlden och för mig själv, att jag känner att jag inte är ensam. [skrattar] Och då när jag har varit i sammanhang där det finns äldre representativa, så har ju det hjälpt mycket. Så det skulle ju vara väldigt skönt att ha mer sådana exempel i skolan och så ... även utanför hbtq-grupper då.

Ickebinär, transperson, 19 år

Behovet av mötesplatser för unga hbtqi-personer som också bryter mot andra normer framgår indirekt av intervjumaterialet och av två MUCF-rapporter och en forskningsstudie (MUCF, 2021a, 2021d; Gamarel m.fl., 2014). Som tidigare nämnts är exempelvis inte alla hbtqi-mötesplatser tillgängliga för personer med funktionsnedsättning, och en annan särskilt utsatt grupp är hbtqi-personer som är nyanlända, asylsökande och/eller papperslösa. Några intervjupersoner berättar att de deltar i en verksamhet för nyanlända hbtqi-personer där det är möjligt att slappna av och som gör att de kan må bra. En asylsökande intervjuperson beskriver:¹⁴

”

Jag har alltid gått på mötena. Så jag har byggt självförtroende, eftersom när jag har gått dit, så är jag med människor som förstår mig, som förstår vem jag är.

Ung hbtq-person

Samma person beskriver verksamheten med orden "det är som att få frisk luft", och fortsätter:

”

Det har varit så, så hjälpsamt i och med att när du besöker [organisationen] kan vi engagera oss i olika aktiviteter på [organisationen], dessa aktiviteter är till väldigt, väldigt stor hjälp för att få oss att känna oss bekväma, att bli fria från stressen som vi har, glömma vad som har hänt i vårt förflutna och försöka fokusera.

Ung hbtq-person

¹⁴ Citaten är översatta från engelska.

Att kunna gå till verksamheten är, förutom en möjlighet att delta i aktiviteter och möta personer med liknande erfarenheter och få vänner, ett avbrott i den isolering som det kan innebära att leva som asylsökande.

Unga hbtqi-personer berättar om flera olika hinder på fritiden

Utifrån intervjuerna går det att urskilja ett flertal hinder för unga hbtqi-personer att delta i önskade fritidsaktiviteter, ta del av kultur och på olika sätt engagera sig i samhällsfrågor. Dessa hinder kan delas in i följande kategorier, varav flera överlappar och samverkar med varandra. Flera av dessa hinder är också mer detaljerade beskrivningar av de hinder som gavs som alternativ i den nationella ungdomsenkäten. Till exempel passar flera av dem in under den övergripande beskrivningen ”verksamheten var inte anpassad för mig”.

- Unga hbtqi-personer beskriver rädsla för att bli utsatta för kränkningar.
- Unga hbtqi-personer känner oro inför att delta i idrottsaktiviteter.
- Unga hbtqi-personer saknar tillgång till mötesplatser.
- Binegativitet¹⁵ och andra sätt att inte känna sig inkluderad i hbtqi-sammanhang.
- Ålder och funktionsnedsättning påverkar möjligheterna att välja sina fritidsaktiviteter.

En del av dessa hinder är generaliserbara för marginaliserade grupper över lag. Att vara rädd för att bli utsatt, att möta fördomar och att ha egen erfarenhet av kränkningar är inte ett hinder enbart för hbtqi-personer, utan också för andra marginaliserade grupper. Även heterosexuella cispersoner som har en funktionsnedsättning eller blir utsatta för rasism kan få sin fritid inskränkt om en aktivitet är otillgänglig eller om det förekommer kränkningar i verksamheten. Normer för exempelvis könsuttryck begränsar också till exempel unga heterosexuella ciskillar som uppfattas av omgivningen som feminina.

Barn och unga är i sig en marginaliserad grupp på grund av sina begränsade möjligheter till självbestämmande och självständighet jämfört med vuxna som grupp. Sett ur ett intersektionellt perspektiv kan det alltså innebära större hinder att vara under 18 år och samtidigt tillhöra en annan marginaliserad grupp, exempelvis i egenskap av att vara hbtqi-person, eller att både vara ung hbtqi-person och ha en funktionsnedsättning, än att bara tillhöra en marginaliserad grupp. För att vara tillgängliga för alla unga behöver exempelvis fritidsverksamheter och ideella organisationer arbeta för att tillgängliggöra sin verksamhet för unga oavsett både sexuell läggning, kön, könsidentitet, könsuttryck, ras/ethnicitet, religion eller annan trosuppfattning och funktionsvariation. Andra hinder, som binegativitet i hbtqi-sammanhang eller att behöva ”komma ut”, är specifika för hbtqi-personer. De olika kategorierna av hinder beskrivs översiktligt med intervjuexempel nedan.

¹⁵ Med binegativitet avses negativa föreställningar om gruppen bisexuella

Unga hbtqi-personer beskriver rädsla för att bli utsatta för kränkningar

Ett vanligt skäl att unga hbtqi-personer avstår från fritidsaktiviteter är rädsla för vad som skulle kunna hända om de rör sig i det offentliga rummet eller i halvvoffentliga rum, platser där de skulle kunna bli igenkända som hbtqi-personer och utsatta för andras hbtqi-negativitet. Som visades i avsnittet med resultat från den nationella ungdomsenkäten avstår unga hbtqi-personer oftare än andra unga från fritidsaktiviteter på grund av att de inte känt sig välkomna eller känt att de inte passar in. Att avstå från olika aktiviteter av rädsla för att bli dåligt behandlad eller diskriminerad gäller förutom fritidsaktiviteter även sådant som att röra sig i offentliga miljöer, söka vård och vara öppen i skolan.

Så här svarar en intervjuperson på frågan ”Finns det någon fritidsaktivitet som du har valt bort [på grund av att du är hbtqi-person]?”

Alltså, det finns ... någonting som jag skulle kunna göra, som jag skulle se fram emot att göra, men som jag aldrig har börjat med, till exempel att dansa, alltså, så här, lindy hop, och sådana saker. Men att röra sig i the public eye, är väldigt, väldigt läskigt, så jag gör inte sådana saker. Alltså ... att typ gå på så här föreläsningar, och ... eller workshops, och sådana saker... textilworkshops, vad som helst, sådana saker är ... gör jag inte, för att jag är ganska rädd, helt enkelt. [...] Dels är jag väl rädd att bli felkönad, för att det ... så är det att leva som trans. Men sedan, någonstans så tror jag alltid, även om ingenting har hänt än, så tror jag att jag alltid är rädd för att någon ska skada mig om de får reda på att jag är trans, just för att jag har vänner och bekanta som har attackerats för att vara öppet liksom queer och trans in public, men sedan också för nyhets... nyhets-coverage ... hur attackerade queer- och transpersoner blir i världen, helt enkelt.

Agender, transperson, queer, 21 år

Det är alltså inte nödvändigt att någon själv har blivit utsatt för att personen ska avstå från något som hen skulle vilja göra. Andras erfarenheter kan påverka hur man själv har utrymme att eller väljer att agera. I det här fallet gör vänner och bekantas dåliga erfarenheter att personen undviker vissa platser och sammanhang. Ett alternativ till undvikande är att inte vara öppen med att man är hbtqi-person på dessa platser och i dessa sammanhang, något som dock inte alltid är möjligt exempelvis för transpersoner som inte uppfattas av andra i enlighet med sin könsidentitet.

Den egna upplevelsen av säkerhet och trygghet kan också påverkas av andra hbtqi-personers erfarenheter även om man själv inte känner personen. Det är tydligt i citatet ovan att vetskapen om hur trans- och queerpersoner blir attackerade i världen bidrar till intervjupersonens rädsla för att själv bli utsatt.

Flera unga transpersoner myndigheten intervjuat säger att det är svårt att engagera sig i samhällsdebatten rörande transfrågor, eftersom den berör dem

personligen. Det är deras egna liv och rättigheter de tvingas försvara och argumentera för om de deltar i debatten på samhällets premisser. En person berättar:

Men det är svårt att vara engagerad i det ens, för att det är liksom ... det är så jobbigt. Och att det är så här, men vi pratar om liksom mitt liv här, och mina rättigheter. Och det känns som att på andra sidan så är det bara så här [...] det här är bara politik liksom, det här är bara en debatt. Men när man själv pratar om det så är det, så här: "Okej, men det här är mina rättigheter, det här är mitt liv." Så det är mycket personligt, och då blir det mycket svårare att liksom prata om det.

Ickebinär, transperson, 24 år

Hbtqi-separatistiska sammanhang kan fungera stärkande. Det kan till exempel vara fritidshäng, som är fristående från eller knutna till en hbtqi-organisation, hbtqi-grupper på ungdomsmottagningar eller hbtqi-grupper som skolan arrangerar. Men hbtqi-sammanhang kan också vara exkluderande, vilket har framkommit i forskningsstudier, till exempel för bisexuella (Maddocks, 2013) eller för transpersoner (Caudwell, 2014), eller otillgängliga, till exempel för personer med funktionsnedsättning. Vissa unga hbtqi-personer utestängs därmed från ett potentiellt hälsofrämjande sammanhang.

Det som är avsett att stärka unga hbtqi-personer, separatismen och synliggörandet, kan ibland också göra att unga känner rädsla för att bli utsatta och avstår från att delta. En intervjuperson i en fokusgrupp resonerar kring att hbtqi-separatistiska sammanhang kan uppfattas som riskfyllda att delta i.

Jag skulle vilja ta upp en punkt och det är just hbtqi-klubbar i skolorna, för att de är inte alltid så bra. [...] Men jag uppskattar att de finns. [skrattar] Grejen är att ingen kommer dyka upp, i alla fall inte många, för att folk är rädda för att gå dit ... se alla regnbågar och sådant och så kommer de komma ihåg ansiktena. Man är rädd för att man ska råka ut för någon typ [...] mobbning, eller brott på grund av det. Så det är många som inte vågar gå dit. Det är samma sak med träffarna [på mötesplats för unga hbtqi-personer] som vi pratade om innan. Det är en anledning till att man inte vill gå dit själv, är för att man vågar inte, för man vet inte vad andra kommer tycka.

Tjej, cisperson, homosexuell, 16 år

I det här fallet är tryggheten beroende av hur miljön är utformad. Enligt en annan deltagare i fokusgruppen är en åtgärd som kan öka känslan av trygghet, och göra det möjligt att delta i verksamheten, att inte signalera till utomstående att det är en hbtqi-mötesplats som finns innanför dörren.

Några intervjupersoner beskriver att fördomar om hbtqi-personer kan påverka viljan och möjligheten att delta, och liknande slutsatser dras i flera rapporter (MUCE, 2019a; Folkhälsomyndigheten, 2015; Nilsson, 2020).

Aktiviteter där det finns tydliga normer för vem den ”typiska” deltagaren är kan vara svåra att delta i för den som inte följer dessa normer (se även Jenzen, 2017). Så här berättar två unga om hinder de mött för att engagera sig i en frivilligorganisation respektive att utöva ett fritidsintresse.

De körde en kampanj i Försvarsmakten som hette Kom som du är, och de sa att: ”Vi bryr oss inte om du är tjej, kille, någonting mitt emellan eller liksom vad som helst. Kom som du är.” Och folk bara i kommentarerna bara: ”Åh, va? Ska bögar få göra det, men inte jag som har ADHD?” Och man bara: ”Shit, chilla för fan.”

Osäker på sin könsidentitet, queer, 18 år

En kvinna beskriver liknande utmaningar inom spelvärlden på nätet:

[O]nlinespel, alltså, det sociala generellt är inte min favorit, men jag menar det är en ganska dålig plats ifall du, jag vet inte, är lättkränkt eller vad man ska säga, alltså, jag beskriver bara mig själv när det kommer till det, för jag tror att jag har intalat mig själv att: ”Ja, det är för att jag är lättkränkt, det är mitt fel liksom”, men det är ju en ganska dålig värld att vara i ifall man har vissa identiteter, ifall man är ickevitt och ickestrejt. [...] jag tror att spelvärlden har blivit bättre på det sättet att fler som inte är den stereotypiska, så här som inte innan var i den sfären har kommit och det har blivit mer alla möjliga. Det har blivit fler tjejer. Det har blivit fler ... alla olika identiteter, men det har ju fortfarande en viss, grund, och den stereotypiska liksom som spelar spel och sådant här, som man tänker på, typ vit, smal kille i 16-årsåldern, för mig tycker jag att det känns som att de fortfarande liksom dominerar, i alla fall chatt-delen av spelen och allt sådant. Och det kan vara väldigt trevligt för tjejer och kvinnor att spela, men det kan också vara negativt på ett, antingen så här förminskande sätt, att man blir behandlad väldigt, väldigt bra, bara för sex typ, eller på ett negativt sätt som: ”Du är tjej, du behöver inte vara här. Du kan inte.” Och så vidare.

Kvinna, cisperson, bisexuell, 19 år

Det andra citatet visar hur skulden för situationen förflyttas från förövare (eller i vissa fall från ansvariga för sammanhanget eller verksamheten i fråga) och i stället förläggs problemet till en själv: ”det är för att **jag** är lättkränkt, det är **mitt** fel liksom”. Samtidigt tär de upprepade kränkningarna på en. I teknik- och spelvärlden där den bisexuella tjejen befinner sig sker flera former av kränkningar som samverkar: kränkningar utifrån kön (sexistiska kränkningar, möjliga sexuella trakasserier) och sexuell läggning och rasistiska kränkningar.

På fritiden kan kränkningar mot unga hbtqi-personer tillåtas pågå, då ansvariga vuxna inte ingriper. En ung person som skickat in en skriven

berättelse berättar så här om hur erfarenheter av rasistiska och homonegativa kränkningar bland annat i skolan och på fritidsgården fått allvarliga konsekvenser för personens hälsa.

På min lokala fritidsgård fanns det ungdomsledare som inte sa ifrån när man kallade varandra för "böggjävlar" etc. Alla dessa upplevelser gjorde mig rädd för att någonsin komma ut. Att bli utstött, kallad för saker och uthängd på sociala medier har varit så stora rädslor att jag drömt mardrömmar och varit allmänt ångestfylld i mitt vardagliga liv. Ibland har det förekommit hot till våld/mord mot andra i mitt närområde som kommit ut och jag har enstaka gånger varit rädd för att bli misshandlad eller skadad om jag kom ut.

Man, bisexuell, 20 år

Unga hbtqi-personer känner oro att delta i idrottsaktiviteter

Här beskrivs hinder unga hbtqi-personer kan möta för att delta i fysiska aktiviteter och utöva idrott. Folkhälsomyndigheten har beskrivit hinder som unga transpersoner upplevt (Folkhälsomyndigheten, 2015). En faktor som gör att unga transpersoner känner sig otrygga på gym och träningsanläggningar är att det kan finnas starka föreställningar och normer kring kön på sådana platser. Så här beskriver en intervjuperson hur det är att vara ständigt vaksam i träningsmiljöer:

[...] har i hela mitt liv dragit mig för att spela lagsporter för att man inte vet hur ens liksom lagkompisar, kollegor ... gud, det märks verkligen att jag inte har spelat lagsport, [skrattar] men att de man sportar med, hur de ska förhålla sig till en, och ens identitet, och så. Men också andra offentliga platser, typ gym, ofta en hypermaskulin miljö med väldigt, väldigt skeva ideal och komplex, och tankar och åsikter, beroende på vilka det är som rör sig. Och att det där till exempel har påverkat att jag i stället har valt att gå på grupp[träning] [...] som är kvinnodominerad, för att man tänker att de miljöerna ska vara mer accepterande, och så. Så, ja.

Hbtqi-person, cisperson, 16 år

Den vanligaste faktor de intervjuade transpersonerna tar upp är könsuppdelade utrymmen i träningsanläggningar. Framför allt är det omklädningsrum som är ett hinder. Transpersoner känner sig otrygga i omklädningsrummet, vet inte vilket omklädningsrum de ska välja eller får inte tillgång till det omklädningsrum personer med samma könsidentitet som de själva använder eller där de känner sig mest trygga. Upplevda problem relaterat till omklädningsrum bekräftas också av en EU-rapport och en forskningsstudie (Europeiska kommissionen, 2020; Greenspan m.fl., 2019). De olika hindrande aspekterna beskrivs av flera intervjupersoner:

Jag personligen vet att jag har valt bort i princip alla fysiska aktiviteter som jag har gjort sedan jag kom ut, och då kom jag ut då nu snart exakt för två år sedan. Jag [...] brukade gå på boxning som jag gillade väldigt mycket, det är väldigt roligt att motionera, och jag gillar den sporten väldigt mycket. Men när jag insåg att jag var trans så blev det bara ... jag har ingen aning om vilket omklädningsrum jag hade varit [bekvämt] med. Och eftersom det inte är ett skolsammanhang, så är det inte människor jag riktigt känner utanför det, så det var något jag inte var bekväm med. [...] Och så här, att gå på gym generellt är väldigt svårt för mig, för att jag inte riktigt vet hur jag ska ... jag vet inte riktigt hur det ser ut för andra, för jag är inte riktigt långt nog i min transition där jag kan riktigt se ut som en kvinna liksom, för andra människor. Och då vet jag inte riktigt hur jag ska förhålla mig till det, i sådana sammanhang.

Tjej, transperson, 19 år

En transkille beskriver svårigheterna att ta del av vissa aktiviteter när exempelvis tillgänglighet till omklädningsrum baseras på juridiskt kön.

När det gäller sådana saker som gym och simhallar. Många sådana opererar baserat på juridiskt kön. Till exempel när jag bodde i [en mindre stad] så fick man ett sådant här band på armen som hade en kod, som man kunde använda för att gå in i omklädningsrummen. Och man behövde gå igenom dem för att till exempel komma till simhallen, eller gymmet. Och man kan inte gå till en sådan plats om man är trans, det är helt enkelt inte tillgängligt till oss. Man kan passera helt, men är könet inte ändrat, då kan man inte ha tillgång till det. [...] Jag brukade simma extremt mycket som barn, men nu kan jag inte göra det alls, såvida det inte är något sådant här öppenbad, där det inte finns några omklädningsrum, eller något sådant.

Kille, transperson, 21 år

Även sådant som uppdelning i lag efter kön beskrivs som ett problem. En icke-binär person skriver i en anonym berättelse att personen saknar gemenskapen från sporten, men inte vet hur det är möjligt att delta. En annan transperson beskriver hur hon har valt att sluta med boxning på grund av att det finns så mycket stigma kopplat till transpersoners deltagande.

Problemet är ju inte att jag inte vet vilket omklädningsrum jag vill gå in i, eller så, eller att det inte finns omklädningsrum för mig. Problemet är att jag vet ju inte hur folk reagerar på att jag går in i damernas omklädningsrum, [...] men jag är också extremt obekvämt med att vara i herrarnas omklädningsrum. Så jag ... så det är mer det som är problemet, och att det sällan känns som att det finns tydliga policys om det på ställen. Och det blir igen ett sammanhang där man själv måste tänka vad som är värt att ta upp, och vad som inte är värt att ta upp. Och för mig har det varit mer värt och känts mer säkert att ge upp fysiska aktiviteter än att försöka.

Tjej, transperson, 19 år

Och så, så här just när det gäller boxning, så har jag ju ingen aning om vem man skulle sparra med då. [...] för det finns ju ett sådant stigma omkring just transpersoner särskilt i kampsporter, eller sporter som involverar våld, så jag helt tappade boxningen. Men jag har i efterhand tänkt att jag gärna skulle vilja återkomma till det någon gång, fast jag vet inte riktigt hur jag skulle göra det, eller när jag skulle kunna göra det.

Tjej, transperson, 19 år

Några av intervjupersonerna beskriver strategier för att ändå kunna ägna sig åt fysisk aktivitet. Till exempel brukar en av dem gå in i ett könat omklädningsrum och byta om på toaletten där.

En av intervjupersonerna i en fokusgrupp ger förslag på hur omklädningsrum kan utformas inkluderande för både transpersoner och andra besökare. Utgångspunkten för resonemanget är att deltagarna på en mötesplats för unga hbtqi+-personer blev tillfrågade om de hade tankar om hur omklädningsrummen i det nya badhuset skulle kunna utformas, för att göra dem bättre:

Det de bad oss göra på det här nya badhuset, var ju just flex-badrum, flex-omklädningsrummet, de ville att vi skulle hjälpa dem att designa det. [...] Flex är för att man kan vara både tjej, kille och annat där inne. Problemet är att barnfamiljer går in där, [skrattar] och liksom, om det är två stycken föräldrar och ett barn, så vill de inte lämna barnet själv. Eller om det bara är en mamma och ett barn, så vill hon inte att barnet ska gå in i killarnas och hon till tjejernas, och liknande. Så vi sa liksom: "Ett flex för dem som vill gå in där, ett familjeomklädningsrum för dem som vill gå in där. Ett tjejernas och ett killarnas, men i tjejernas och killarnas så ska de ha ombytningsbås med dusch, bänk och liknande. Så kan man ha skåp utanför, för då kan man gå ut och in, utan att någon behöver se en naken över huvud taget. Jag tror att det hade varit någonting som många, i alla fall transpersoner, hade uppskattat, särskilt om de inte har kommit ut.

Tjej, cisperson, homosexuell, 16 år

Förutom att ha ett flexomklädningsrum för dem som vill använda ett sådant är det möjligt, menar personen, att göra de könsuppdelade omklädningsrummen mer tillgängliga genom att designa båsar där det går att byta om och duscha enskilt. En norsk studie som undersökte unga transpersoners tillgång till könsuppdelade utrymmen drog slutsatsen att draperier är en lösning som gör det möjligt för fler att duscha enskilt och därmed kunna använda omklädningsrum på sina egna villkor (Sörli, 2020).

Flera saknar tillgång till mötesplatser

I intervjuerna återkommer att unga saknar, eller tidigare har saknat, tillgång till fysiska mötesplatser för (unga) hbtqi-personer. Betydelsen av mötesplatser beskrivs i en MUCF-rapport (2021e). En person sammanfattar detta hinder så här i sin skrivna berättelse:

Jag tror det finns en hbtq-grupp för ungdomar i [största staden i länet där jag bor] men jag har inte så bra koll. Det vore bra om det kunde ordnas något sådant även i mindre städer, och om det kunde informeras om grupper där hbtq-ungdomar kan mötas i skolor. Då skulle jag kanske känt mig mindre ensam när jag var yngre

Tjej, cisperson, queer, asexuell, aromantisk

Att det är långt till mötesplatser är ett annat hinder som återkommer. En intervjuperson säger att ”bara en, en gaybar skulle räcka” och fortsätter:

Det går inte att vara så jäkla kräsen som sagt, när det inte finns någonting, och visst här i [länet] är det ännu bättre än vad det var uppe i [mindre stad] där finns det ju absolut ingenting. Där är närmsta [stora stad] som ligger ... ja, två, tre timmar bort liksom.

Queer könsidentitet, homosexuell, 23 år

Citaten belyser flera orsaker till att unga saknar tillgång till mötesplatser. En första förutsättning är att lämplig aktör anordnar mötesplatser för unga hbtqi-personer. Därefter krävs att unga får information om att, och var, dessa mötesplatser finns. Men även om det finns mötesplatser kanske de inte ligger på den ort där de unga bor eller i anslutning till sammanhang där de unga naturligt befinner sig. Att resa långt för att besöka en mötesplats kan kosta pengar och ta tid. Inte minst för den som inte kan vara öppen med sin sexuella läggning eller könsidentitet hemma, kan avstånd vara ett absolut hinder för att delta. Som visats tidigare kan det också paradoxalt nog vara ett hinder för deltagande att en mötesplats är öppen och synlig.

Många av intervjupersonerna ingår i grupper av vänner och bekanta som alla är hbtqi-personer, alternativt i grupper där hbtqi-personer är i majoritet eller grupper där hbtqi-personer är i minoritet men accepteras och respekteras av de heterosexuella cispersonerna i gruppen. Slutsatsen att det är viktigt att få vara i ett sammanhang utan att känna begränsningar dras också i en forskningsstudie (Crowley m.fl., 2007). Att umgås med andra hbtqi-personer, digitalt eller fysiskt, ersätter i viss mån organiserade fritidsaktiviteter för unga hbtqi-personer och kan också fungera stärkande. Det finns dock fördelar med organiserade fritidsaktiviteter som saknar motsvarighet i sammanhang med enbart jämnåriga, såsom resurser för aktiviteter, närvaron av vuxna hbtqi-personer som kan skapa trygghet och fungera som förebilder samt symbolvärdet av att en organisation, kommun eller annan offentlig aktör skapar sammanhang för unga hbtqi-personer.

Binegativitet och andra sätt att inte känna sig inkluderad i hbtqi-sammanhang

Bisexuella intervjupersoner berättar om hur binegativitet, fördomar och förutfattade meningar om bisexuella påverkar dem, inte enbart i livet i stort utan också i hbtqi-sammanhang. Utmaningen att varken tillhöra hetero- eller homosexuella tas också upp i några forskningsstudier (Maddocks, 2013).

En tjej som skickat in sin berättelse skriver att man antas vara ”inte hbtqi på riktigt” som bisexuell, om man inte haft sex med någon av samma kön som en själv.

Dessutom upplever jag att om man säger att man är bisexuell, utan att ha haft sex med samma kön, så antar många hbtqi-personer att jag bara är bicurious och inte hbtqi på riktigt. Ett liknande motstånd [finns hos] heteropersoner. Har fått höra att bisexualitet inte finns på riktigt, och att det är trendigt i dag och att man bara gillar uppmärksamheten. Jag bemöts respektlöst av de flesta, oavsett vilken sexualitet de har. Jag hör inte hemma någonstans om jag lägger en stämpel på mig.

Tjej, bisexuell, 19 år

En annan bisexuell person har skickat in en berättelse om hur binegativitet leder till en känsla av att det inte finns någon gemenskap i vare sig ”heterovärlden” eller ”gayvärlden”. Personen har också blivit ifrågasatt i sin bisexualitet på hbt-mottagningar och mottagningar för män som har sex med män.

Jag har blivit väldigt ifrågasatt i [...] heterovärlden (när jag kom ut första gången runt 15). Personer (av båda könen) har trott att man egentligen är osäker i sin sexualitet eller att man är en självhatande homosexuell person (vilket är hemskt, med internaliserad homofobi, men det betyder inte att man inte kan vara bisexuell), vilket gjort att jag mått väldigt dåligt i perioder. Eftersom det gjort att jag måste definiera mig efter den relationen jag varit i. Och att det känts som att jag måste ljuga. Men även i gayvärlden blir man också väldigt ifrågasatt när man kommer ut som bi. Känns inte riktigt skönt att prata om dessa upplevelser öppet då jag egentligen inte vill dessa hbt-rörelsen men ändå vill säga hur jag känner och vad jag upplevt. Hade en av de första hbt-personerna som jag lärde känna inte också varit bi hade jag nog fortsatt definierat mig som gay när jag är tänd på en av samma kön och som hetero när jag är attraherad av en kvinna. Det är otroligt jobbigt att hela tiden bli osynliggjord, och att folk som arbetar med hbt-frågor också ifrågasätter och betar sig som experter på ens sexualitet. Och att det ibland känns som att man ofta inte har någon gemenskap någonstans.

Man, cisperson, bisexuell, 29 år

Ytterligare en skriven berättelse från en bisexuell ung person illustrerar en erfarenhet som skiljer sig något från de båda föregående, eftersom personen upplever att det endast är i hbtqi+-sammanhang personen blir utsatt.

Jag är bi. Har haft partners både av eget och andra kön. Möter aldrig diskriminering eller fördomar om mig själv eller bin som grupp, utom i hbtqi+-kretsar. Jag går inte längre på pride, hbtqi+-events eller andra sådana sammanhang, då det inte känns välkommande mot bin längre – i alla fall inte om vi har en olikkönad partner så vi kan tolkas som hetero av andra. Separatistiska kurser och träffar är det värsta, där alla kommer med sina partners och är pariga och visar upp sin kärlek. Alla utom vi med olikkönad partner förstås, för vi fick inte ta med vår partner. Så mycket mobbning och exkludering i hbtqi+-världen, men en propagandamaskin som får dess aktivister att framstå som både hjältar och skyddslösa, utsatta kattungar. Någon behöver lyfta upp även avigsidorna för granskning.

Bisexuell person

En intervju med en annan ung bisexuell person illustrerar hur binegativitet kan internaliseras. En känsla av att inte vara ”tillräckligt hbtq” gör att personen inte är helt bekväm med att söka sig till en hbtqi-mötesplats och gjorde också att personen var osäker på om personen tillhörde den här rapportens målgrupp. Så här svarar den unga på frågan ”Är du intresserad av att ha tillgång till någon mötesplats som är specifikt för hbtqi-personer?”:

Jag har funderat på det, men även om jag vet att det inte är så, så känner jag mig typ inte tillräckligt hbtq. Det var därför jag var lite osäker på om jag skulle göra detta [syftar på att delta i intervjun] eller inte, för jag tror ... jag vet att många andra bi-personer känner så här, men att man inte är tillräckligt bi, för det är så många personer som har sagt till en att: ”Nej, men du är inte hbtq. Du är bara halv-gay.” och sedan jag vet att det är många som känner att man är inte riktigt accepterad på hbtq-sidan, och man är inte riktigt accepterad på [skrattar] strejtsidan. [...] kanske [är jag personligen intresserad av att ha tillgång till en mötesplats specifikt för hbtqi-personer] i framtiden. Just nu så, tyvärr så känner jag mig nog inte helt bekväm med det, och jag är faktiskt rädd över att få kritik eller vad man ska säga från hbtq-sidan, som är liksom: ”Nej, men du är inte del av oss, och du har en pojkvän.” [...] och jag kan inte göra slut med en person som jag älskar bara för att ... vadå liksom? Alltså, bevisa någonting som inte behöver bevisas.

Kvinna, cisperson, bisexuell, 19 år

Att anses inte passa in i hbtqi-sammanhang eller antas inte vara ”hbtqi på riktigt” är något som inte enbart berör bisexuella personer. Myndigheten har fått en skriven berättelse från en 19-årig asexuell person som inte fått möjlighet att känna sig hemma bland andra.

Jag vill så gärna få ta del av hbtqi+-rörelsen, få känna att jag hör hemma, men jag känner mig hur gärna jag än vill ändå inte välkommen. Mina queera vänner (som inte vet om min sexualitet) säger att asexuella inte ”passar” mallen för hbtq, och de få jag faktiskt kommit ut till tar mig inte på allvar.

Asexuell, 19 år

Ålder och funktionsnedsättning påverkar möjligheterna att välja sina fritidsaktiviteter

Barn är ofta mer begränsade än vuxna på sin fritid eftersom de inte självständigt kan välja eller välja bort aktiviteter och de kan ha sämre möjligheter att själva ta sig till aktiviteter. Många organiserade hbtqi-mötesplatser har nedre och övre åldersgräns. Ålder kan också vara ett hinder för självorganisering. En av deltagarna i en fokusgrupp säger att ”[p]roblemet är, det finns ingenting över huvud taget de resterande elva månaderna, vilket gör att du går i elva månader och väntar på nästa pride”. Deltagaren beskriver även att:

Så länge viljan finns bakom det så finns det ju sätt egentligen, men det finns ju då ingen som är villig att göra det. Vi barn kan ju inte organisera det själv, för vi kan inte ta och hyra en lokal i n... i två, tre timmar, bara själva, för vi har inte pengarna. [...] Vi kan bara gå till organiserade event, vilket gör att det är ju väldigt limited till vad vi faktiskt kan gå till. Vi går ju till våra [hbtqi-organisation]-träffar, men det är egentligen nästan allt hbtq-umgänge under resterande elva månader.

Tjej, cisperson, homosexuell, 16 år

De ekonomiska och juridiska aspekter som hör ihop med ålder innebär att deltagarna varken har råd eller får ingå avtal om att hyra en lokal, vilket hindrar dem från att självständigt organisera aktiviteter där unga hbtqi-personer kan umgås under den absoluta merparten av året. Eftersom de är barn är de beroende av att vuxna organiserar mötesplatser, och i det här fallet motsvarar de träffar som hbtqi-organisationen anordnar inte de ungas hela behov av umgänge med andra hbtqi-personer.

Som nämnts tidigare är otillgänglighet också ett hinder för unga hbtqi-personers deltagande i fritidsaktiviteter och kultur och för unga hbtqi-personers samhällsengagemang. Ur ett intersektionellt perspektiv är det relevant att se till vikten av tillgänglighet i hbtqi-separatistiska sammanhang, annars finns det risk att utestänga unga som redan är marginaliserade inom gruppen hbtqi-personer.

Betydelsen av att vuxna som möter unga har intersektionell kompetens behandlas i en MUCF-rapport (2021a).

Eftersom det på många orter finns få eller inga hbtqi-mötesplatser är det ännu viktigare att de mötesplatser som faktiskt finns, eller som det är möjligt att ta sig till, också är tillgängliga för personer med funktionsnedsättning. En ung person som är diagnostiserad med autism upplevde att en fritidsgård inte alls motsvarade personens behov av förutsägbarhet, struktur och information.

Jag har försökt gå till en hbtq-fritidsgård några gånger, vilket jag tyckte var väldigt jobbigt för att ... för det första har det varit väldigt hög ljudnivå, vilket jag förstår, för att det är ju liksom många människor och ungdomar generellt är högljudda. Men också att det var lite, så här ... ja, men kanske inte riktigt tillräckligt strukturerat för mig, eller alltså, jag fattade inte riktigt hur det funkade där eller vad man skulle göra eller så, så kanske att ledarna skulle ha väglett lite mer eller vad man ska säga.

Ickebinär, transperson, 18 år

En person som skickat in en skriven berättelse hade en blandad upplevelse av ett fritidshäng för unga hbtq+-personer.

Jag gick på fritidshäng för unga hbtqi-personer hösten 2018–hösten 2019. Det var en blandad upplevelse men till stor del bra. Jag upplever dock den typen av miljöer väldigt stressande på grund av min funktionsnedsättning som var en del av anledningen att jag inte kunde gå så ofta även om det var väldigt givande att träffa andra personer i hbtq+.

Lesbisk, asexuell, 17 år

Sammanfattning av rapportens resultat

Att alla unga har en meningsfull fritid och är delaktiga i samhällsbygget är prioriterade områden i arbetet med det ungdomspolitiska målet. I denna rapport framkommer att det finns både likheter och skillnader i unga hbtq-personers och unga heterocispersoners fritid och samhällsengagemang. Medan de flesta unga hbtq-personer upplever sig ha möjligheter att delta i aktiviteter på fritiden, upplever de samtidigt i högre utsträckning än heterocispersoner hinder för en meningsfull fritid. Vissa hinder är direkt kopplade till deras hbtqi-identitet medan andra hinder har en indirekt koppling. Av intervjuerna framkommer att normer och erfarenhet och risk att utsättas för hbtqi-fobi påverkar unga hbtqi-personers fritid.

Sammanfattning av resultat från enkäter rörande unga hbtqi-personers fritid

Resultaten från ungdomsenkäten visar att majoriteten av unga hbtq-personer anser sig ha stora, eller ganska stora, möjligheter att delta i olika aktiviteter på fritiden. Unga hbtq-personer avstår dock oftare från att delta i aktiviteter till följd av olika hinder som inte unga heterocispersoner upplever i samma utsträckning. Det är till exempel vanligare att unga hbtq-personer avstår från att delta i fritidsaktiviteter på grund av att det varit för svårt att ta sig dit, att man inte har känt sig välkommen eller passat in, att aktiviteten inte varit anpassad efter individen och att föräldrar/familj inte har tillåtit att man deltar. Inom hbtq-gruppen pekar resultaten på att personer med funktionshinder, personer med utländsk bakgrund och binära transpersoner oftare än andra upplever hinder för att delta i olika aktiviteter. Samtidigt visar resultaten att unga hbtq-personer är medlemmar i, eller på annat sätt deltar i verksamheten hos, minst en förening i samma utsträckning som unga heterocispersoner.

När det gäller idrott så visar resultaten från ungdomsenkäten att många unga hbtq-personer motionerar eller idrottar regelbundet och att det precis som för unga heterocispersoner är vanligast med motion och idrott som sker utanför idrottsföreningar/klubbar. Unga hbtq-personer motionerar eller idrottar dock i lägre utsträckning än unga heterocispersoner. Det gäller både organiserad idrott och motion (via klubb eller förening) och oorganiserad idrott och motion (ej via klubb eller förening). Resultaten visar också att unga hbtq-personer besöker idrottsanläggningar (gym och idrottshallar) mer sällan än unga heterocispersoner. Icke-binära personer besöker dessa typer av anläggningar i lägre utsträckning än övriga hbtq-personer vilket eventuellt kan förklaras av att omklädningsrum på de allra flesta anläggningar är uppdelade för ”killar” eller ”tjejer”.

I denna rapport redogörs även för unga hbtq-personers intresse för samhällsfrågor. Resultaten visar att det finns ett stort intresse för samhällsfrågor bland unga hbtq-personer. Jämfört med unga heterocispersoner är de mer intresserade av politik, samhällsfrågor och vad som händer i andra länder. Intresset varierar dock utifrån om personen är boende på landsbygden, har funktionsnedsättning, har svensk eller utländsk bakgrund och föräldrarnas utbildningsnivå. Många unga hbtq-personer vill påverka frågor i sin kommun men de flesta upplever,

precis som andra unga, begränsade möjligheter att föra fram sina åsikter till dem som bestämmer.

Sammanfattning av intervjuer och berättelser rörande unga hbtqi-personers fritid

De unga hbtqi-personerna som blivit intervjuade deltar i liknande fritidsaktiviteter som andra unga i Sverige. Intervjupersonerna har exempelvis ett mångfacetterat samhällsengagemang för att de tycker att det är roligt, är intresserade av specifika frågor och på olika sätt vill påverka. Internet och sociala medier hjälper intervjupersonerna att navigera i det fysiska livet, är en källa till kunskap och till gemenskap och underlättar för dem att själva ”komma ut” som hbtqi-personer. De unga intervjupersonerna beskriver också hur de agerar strategiskt för att skydda sig själva och förbli anonyma på internet och undvika hot och hat. Intervjupersonerna upplever att hbtqi-mötesplatser kan ge trygghet, bekräftelse och gemenskap särskilt för de intervjuade som lever i familjer där deras hbtqi-identitet inte är accepterad.

Utöver aktiviteterna ovan, som är viktiga för intervjupersonerna, tar de upp olika hinder för att delta i sina fritidsaktiviteter. De unga beskriver exempelvis en rädsla för att bli utsatt för kränkningar, som gör att de avstår från fritidsaktiviteter och att det i vissa fall kan leda till att de inte är öppna med att de är hbtqi-personer. Där det finns tydliga normer för vem den ”typiska” deltagaren är kan det vara svårt att delta och intervjupersonerna beskriver risken för en normaliseringsprocess som förminskar de kränkningar som sker på fritidsaktiviteten. Intervjupersonerna beskriver att delaktigheten blir svårare när de exempelvis behöver komma ut på sin fritidsaktivitet eller debatterar frågor som rör deras egen personliga situation. I flera fall kan hindren jämföras med enkätsvaret i den nationella ungdomsenkäten att fritidsaktiviteten inte var anpassad för individen.

Framför allt transpersoner berättar om en oro för tillgång till idrottsanläggningar. Starka föreställningar och normer kring kön som hela tiden gör sig påminda gör att gym och andra idrottsanläggningar upplevs som otrygga och att könsuppdelade utrymmen upplevs som ett hinder. Bristande tillgång till mötesplatser är ett återkommande tema i intervjuerna och handlar om avstånd, tid, kostnader för resor och brist på information om att en mötesplats över huvud taget finns. Detta är ett särskilt stort hinder för yngre unga. Bisexuella intervjuade berättar om hur fördomar och förutfattade meningar om bisexuella påverkar dem, inte enbart i livet i stort utan också i hbtqi-sammanhang. Intervjudeltagare berättar även om att det är svårt att avvika från flera av samhällets normer, till exempel att vara både hbtqi-person och ha en funktionsnedsättning, då normerna samverkar och bidrar till en större utsatthet.

Referenser

- Arbetsmarknadsdepartementet, (2014). *En strategi för lika rättigheter och möjligheter oavsett sexuell läggning, könsidentitet eller könsuttryck*. <https://regeringen.se/informationsmaterial/2014/01/en-strategi-for-lika-rattigheter-och-mojligheter-oavsett-sexuell-laggning-konsidentitet-eller-konsuttryck/>
- Arbetsmarknadsdepartementet, (2021). *Handlingsplan för hbtqi-personers lika rättigheter och möjligheter*. <https://regeringen.se/informationsmaterial/2021/01/handlingsplan-for-hbtqi-personers-lika-rattigheter-och-mojligheter/>
- Caudwell, J. (2014). Transgender young men: gendered subjectivities and the physically active body. *Sport, Education and Society*, 19(4), 398-414. <https://doi.org/10.1080/13573322.2012.672320>
- Cuthbert, K., & Taylor, Y. (2019). Queer liveability: Inclusive church-scenes. *Sexualities*, 22(5-6), 951-968. <https://doi.org/10.1177/1363460718772759>
- Downing, G. (2013). Virtual youth: non-heterosexual young people's use of the internet to negotiate their identities and socio-sexual relations. *Children's Geographies*, 11(1), 44-58. <https://doi.org/10.1080/14733285.2013.743280>
- Folkhälsomyndigheten (2014). *Utvecklingen av hälsan och hälsans bestämningsfaktorer bland homo-och bisexuella personer. Resultat från nationella folkhälsoenkäten Hälsa på lika villkor*. Solna. Folkhälsomyndigheten.
- Folkhälsomyndigheten (2015). *Hälsan och hälsans bestämningsfaktorer för transpersoner. En rapport om hälsoläget bland transpersoner i Sverige*. Solna. Folkhälsomyndigheten.
- Folkhälsomyndigheten (2020b). *Psykisk ohälsa, suicidalitet och självskada bland unga transpersoner. En kvalitativ intervjustudie om riskfaktorer, skyddsfaktorer och möjliga förbättringar i samband med psykisk ohälsa*. Solna. Folkhälsomyndigheten.
- Gamarel, K. E., Walker, J. J., Rivera, L., & Golub, S. A. (2014). Identity safety and relational health in youth spaces: A needs assessment with LGBTQ youth of color. *Journal of LGBT Youth*, 11(3), 289-315. <https://doi.org/10.1080/19361653.2013.879464>
- Jenzen, O. (2017). Trans youth and social media: moving between counter-publics and the wider web. *Gender, Place & Culture*, 24(11), 1626-1641. <https://doi.org/10.1080/0966369X.2017.1396204>
- Lesbisk makt (u.å.). *Unga lesbiska på landsbygden*. [Manuskript under arbete]
- Maddocks, K. (2013). *Biphobia in sport – sexual identity and exclusionary practices* (Thesis). London. Brunel University.

McConnell, E. A., Clifford, A., Korpak, A. K., Phillips II., G., Birkett, M. (2017). Identity, victimization, and support: Facebook experiences and mental health among LGBTQ youth. *Computers in Human Behavior*, 76, 237-244. <http://dx.doi.org/10.1016/j.chb.2017.07.026>

MUCF (2019a). *Olika verkligheter. Unga hbtq-personer om sina levnadsvillkor*. Växjö. Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällesfrågor.

MUCF (2020b). *Ung idag 2020. Ungas rätt till en meningsfull fritid – tillgång, trygghet och hinder*. Växjö. Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällesfrågor.

MUCF (2021a). "Det är viktigt att se att det går bra för många". Unga hbtq-personers röster om öppna och inkluderande miljöer. Växjö. Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällesfrågor.

MUCF (2021b). *Fokus 21. Vilja att förändra. Drivkrafter, hinder och utmaningar för ungas samhällsengagemang*. Växjö. Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällesfrågor.

MUCF (2021d). *Uppdrag att stärka förutsättningarna att skapa mötesplatser för unga hbtqi-personer. Delrapport 2*. Växjö. Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällesfrågor.

MUCF (2021e). *Trygga och inkluderande miljöer. Unga hbtq-personer om sina erfarenheter av skolan och fritiden*. Växjö. Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällesfrågor.

Myndigheten för delaktighet (2021, 1 juni). *Aktiv fritid – varför och hur?* <https://www.mfd.se/verktyg/stod-for-att-framja-en-aktiv-fritid/aktiv-fritid--varfor-och-hur/>

Regeringsbeslut A2020/01666/MRB. *Uppdrag till Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällesfrågor att kartlägga och sammanställa kunskap om unga hbtq-personers levnadsvillkor*. <https://regeringen.se/>

RFSL (2020). *Trans & Idrott. Ingen ska lämnas utanför*. Stockholm. RFSL.

Riksidrottsförbundet, (2013). *Hbtq och idrott. Ungdomars erfarenheter och villkor inom svensk idrott*. Stockholm. Riksidrottsförbundet.

SFS 2018:1197 Lag (2018:1197) om Förenta nationernas konvention om barnets rättigheter.

Stevens, G. A. (2018). Curry's Study on the Quality of Public Library Reference Service to LGBTQ Youth. *Evidence Based Library and Information Practice*, 13(1), 57–63. <https://doi.org/10.18438/eblip29399>

Taylor, Y., Falconer, E., & Snowden, R. (2014). Queer youth, Facebook and faith: Facebook methodologies and online identities. *New Media & Society*, 16(7), 1138-1153. <https://doi.org/10.1177/1461444814544000>

Triggs, A. H., Møller, K., & Neumayer, C. (2021). Context collapse and anonymity among queer Reddit users. *New Media & Society*, 23(1), 5-21. <https://doi.org/10.1177/1461444819890353>

Vincke, J., & van Heeringen, K. (2004). Summer holiday camps for gay and lesbian young adults: an evaluation of their impact on social support and mental well-being. *Journal of Homosexuality*, 47(2), 33-46. https://doi.org/10.1300/J082v47n02_02

Rapporten *"Jag är inte ensam, det finns andra som jag."* Unga hbtqi-personers levnadsvillkor belyser ungas levnadsvillkor utifrån de tematiska områdena; hälsa, utbildning, arbete ekonomi och bostad, fritid och samhällsengagemang, trygghet och utsatthet samt utsatthet för omvändelseförsök. Den finns att läsa och ladda ner på mucf.se eller genom att skanna koden:

HÄR VÄXER KUNSKAP FRAM

På Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällesfrågor är ungas villkor och civilsamhällets förutsättningar i fokus. Här växer kunskap fram som beslutsfattare använder när de prioriterar insatser för unga och för civilsamhället. Vi sprider kunskapen i mötet med människor, på såväl nationell som europeisk nivå. Vi fördelar också statsbidrag som ger små och stora organisationer möjlighet att genomföra sin verksamhet. Det ger också unga möjlighet att arbeta som volontär, studera eller praktisera i ett annat europeiskt land.

mucf

Myndigheten för ungdoms-
och civilsamhällesfrågor

